

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
3. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
4. แผนการจัดการเรียนรู้
5. แบบฝึกเสริมทักษะ
6. บริบทของโรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลี่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.1 หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1.1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

1.1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้

1.2 จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ต่อไปนี้

1.2.1 ให้เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

1.2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

1.2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.4 มีทักษะ และกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

1.2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี

1.2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิต และการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

1.2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.2.9 รักประเทศชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 ก : 4)

1.3 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรไว้ 8 กลุ่มสาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

- 1.3.1 สารระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 1.3.2 สารระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 1.3.3 สารระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 1.3.4 สารระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 1.3.5 สารระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
- 1.3.6 สารระการเรียนรู้ศิลปะ
- 1.3.7 สารระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
- 1.3.8 สารระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 1.3.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

นอกจากนี้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากส่วนกลางถึงสถานศึกษา/เขตพื้นที่ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอเสนอในแผนภาพที่ 2 และแผนภาพที่ 3 ดังนี้

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1	ช่วงชั้นที่ 2	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4
	การศึกษาภาคบังคับ			
	การศึกษาขั้นพื้นฐาน			
กลุ่มสารระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษา และพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1000 ชม.	ประมาณ ปีละ 800- 1000 ชม.	ประมาณ ปีละ 1000- 1200 ชม.	ไม่น้อยกว่า ปีละ1200 ชม.

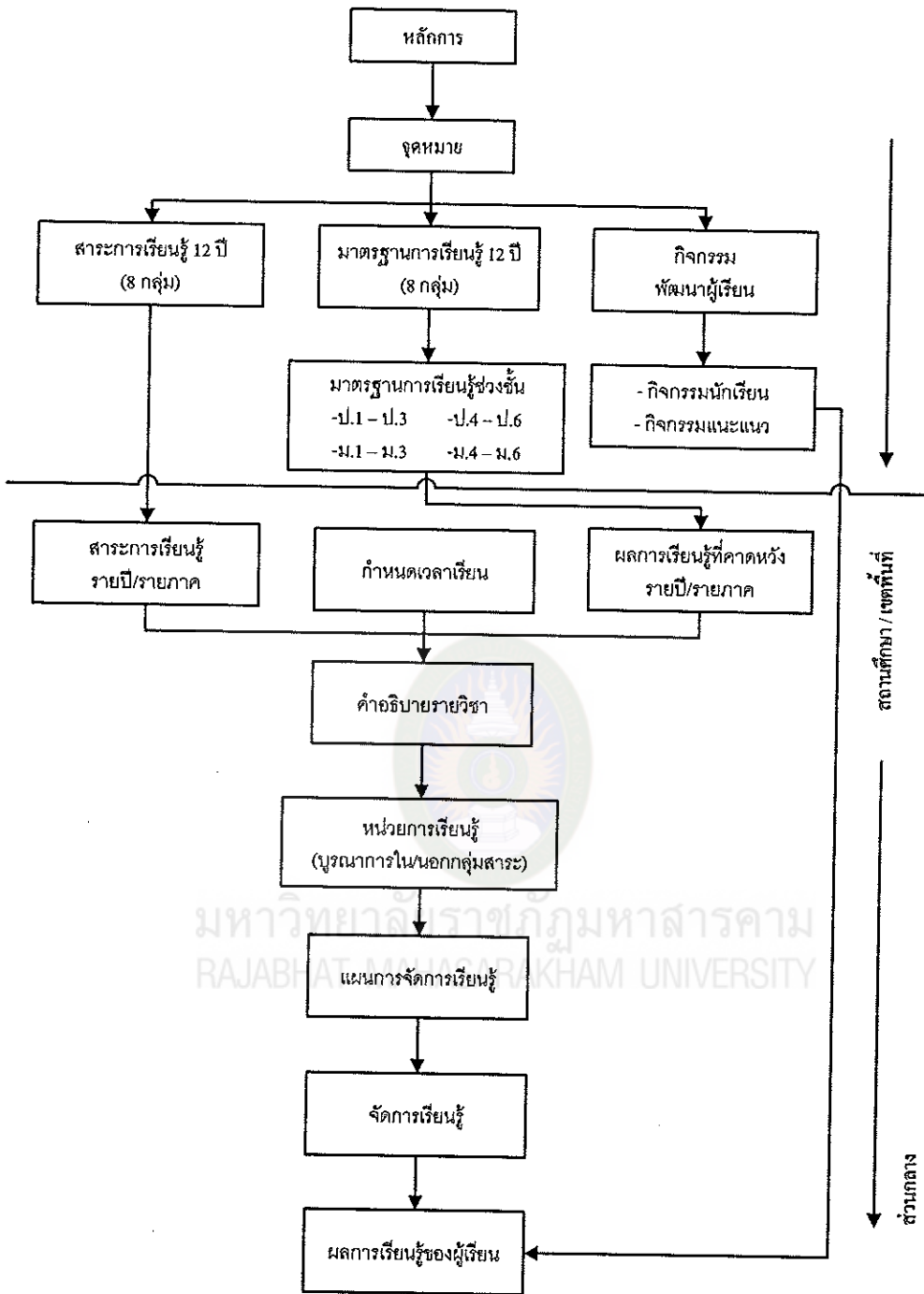
แผนภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2544)

หมายเหตุ สำหรับการศึกษานอกโรงเรียน สามารถจัดช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน
- ▲ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากนี้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการพัฒนาคนตามศักยภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 3 แสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานจากส่วนกลางถึงสถานศึกษา/เขตพื้นที่

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 27 กำหนดให้สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชน และสังคม
ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม
และประเทศชาติ ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผน หรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะ
พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด
ของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของตนเอง รู้จักตนเอง มี
ชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถ
ชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายาม
จัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการในการวางแผนการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดหมายที่กำหนดไว้ ซึ่ง
องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 19)

1. วิสัยทัศน์
2. จุดหมาย
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. โครงสร้างหลักสูตร
5. รายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
6. การจัดการเรียนรู้
 - 6.1 หน่วยการเรียนรู้
 - 6.2 แผนการจัดการเรียนรู้
7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สรุป จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ดังกล่าว ได้แก่ หลักการ จุดหมาย
โครงสร้างแนวทางการจัดทำสาระของหลักสูตร การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ
การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษา และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา กำหนด
ขอบข่ายของเนื้อหา และสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงชั้นมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราว และวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลก ได้อย่างสร้างสรรค์

2.1 โครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

โครงสร้างของหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียน (Proficiency – Based) เป็นสำคัญ โดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 2.1.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้น ป.1 – 3 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level)
- 2.1.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้น ป.4 – 6 ระดับต้น (Beginner Level)
- 2.1.3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้น ม.1 – 3 ระดับกำลังพัฒนา (Developing Level)
- 2.1.4 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้น ม.4 – 6 ระดับก้าวหน้า (Expanding Level)

2.2 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนภาษาต่างประเทศ จะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และเกิดความมั่นใจในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษา และวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษา และวัฒนธรรมไทย

การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ไว้เป็นกรอบสำหรับแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

1. เข้าใจ และใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง ชีวิตประจำวัน และสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว

2. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง – พูด ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว อาหาร เครื่องดื่ม และความสัมพันธ์กับบุคคล ภายในวงคำศัพท์ 300 – 450 คำ (คำที่เป็นรูปธรรม)

3. ใช้ประโยคคำเดียว (One Word Sentence) และประโยคเดียว (Simple Sentence) ในการสนทนาโต้ตอบตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้

4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามระดับชั้น

5. มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ในการเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้ในวิชาอื่น ตามความสนใจ และวัย

6. มีความสามารถในการใช้ภาษาภายในห้องเรียน และในโรงเรียนในการแสวงหาความรู้ และความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

1. เข้าใจ และใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเอง ชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในชุมชน

2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเวลาว่าง และนันทนาการ สุขภาพ และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้า อากาศ ภายในวงศัพท์ประมาณ 1050 – 1200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม)

3. ใช้ประโยคเดียว และประโยคผสม สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ

4. เข้าใจข้อความที่เป็นความเรียง และไม่ใช้ความเรียงในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในบริบทที่หลากหลาย

5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบตามระดับชั้น

6. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ นำเสนอและสืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นที่เรียนตามความสนใจ และระดับชั้น

7. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศภายในห้องเรียน และในโรงเรียนในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. เข้าใจ และใช้ภาษาต่างประเทศแลกเปลี่ยนนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด และความคิดรวบยอด โดยใช้น้ำเสียง ท่าทางในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์กับบุคคล เวลาว่าง และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษา และอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภายในวงศัพท์ประมาณ 2,000 – 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)
3. ใช้ประโยคผสม (Compound Sentence) และประโยคซับซ้อน (Complex Sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ
4. อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียง และไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Makers)
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบในแต่ละระดับชั้น
6. มีความรู้ความเข้าใจ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูล ความรู้ในวิชาอื่น ๆ ที่เรียนตามความสนใจ และระดับชั้นจากสื่อที่หลากหลาย
7. ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งใน และนอก โรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หากความเพลิดเพลิด และเป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

1. เข้าใจ และใช้ภาษาต่างประเทศแลกเปลี่ยนนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด และความคิดรวบยอด โดยใช้น้ำเสียง ท่าทางในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์กับบุคคล เวลาว่าง และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษา และอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภายในวงศัพท์ประมาณ 3,600 – 3,750 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

3. ใช้ประโยคผสม (Compound Sentence) และประโยคซับซ้อน (Complex Sentence) ที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

4. อ่าน เขียน ข้อความที่เป็นความเรียง และไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Makers)

5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบในแต่ละระดับชั้น

6. มีความรู้ความเข้าใจ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูล ความรู้ในวิชาอื่น ๆ ที่เรียนตามความสนใจ และระดับชั้นจากสื่อที่หลากหลาย

7. ฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษทั้งใน และนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลิน และเป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพ

2.3 สาระ

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สาระที่ 2 ภาษา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และ โลก

มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐานที่ ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐานที่ ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรีย์ภาพ

สาระที่ 2 ภาษา และวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานที่ ค 2.2 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษา และวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐานที่ ค 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และโลก

มาตรฐานที่ ค 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐานที่ ค 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3)

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. เข้าใจคำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทาง และประโยคง่าย ๆ ในสถานการณ์ใกล้ตัว
2. อ่านออกเสียงคำ กลุ่มคำ และประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักการอ่านออกเสียง
3. เข้าใจคำ กลุ่มคำ และประโยค โดยถ่ายโอนเป็นภาพ หรือสัญลักษณ์ง่าย ๆ
4. เข้าใจบทสนทนาเรื่องสั้น เรื่องเล่า และนิทาน

มาตรฐาน ค 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา และเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และแสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อ นวัตกรรมง่าย ๆ
2. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อแสดงความต้องการของตนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีง่าย ๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษา

3. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อขอ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้ประโยชน์จากสื่อ การเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ

4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตน โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งใกล้ตัวทั่วไปด้วยท่าทาง ภาพ คำ และข้อความสั้น ๆ

2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ในกิจวัตรประจำวัน

3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อข้อมูลข้อเท็จจริงได้อย่างถูกต้อง

4. นำเสนอกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับวัยตามความสนใจด้วยควา

สนุกสนาน

สาระที่ 2 ภาษา และวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรม และการใช้ถ้อยคำ สำนวนง่าย ๆ ในการติดต่อปฏิสัมพันธ์ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

2. รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี เทศกาล งานฉลอง ในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่าง ระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษา และวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียงสระ พยัญชนะ วลี ประโยค ข้อความง่าย ๆ

2. เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย

3. เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้
และความบันเทิง

4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการ
เรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเปิดโลกทัศน์ของตน

1. เข้าใจคำ และกลุ่มคำภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้
อื่นๆ

2. ถ่ายทอดความหมายของคำ และกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการ
เรียนรู้อื่น ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งใน
สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1. ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่ายเพื่อสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ
ในท้องถิ่นของตน

2.4 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟัง
และอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. เข้าใจคำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทาง และประโยคง่าย ๆ ในสถานการณ์
ใกล้ตัว

2. อ่านออกเสียงคำกลุ่มคำ และประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน
ออกเสียง

3. เข้าใจคำ กลุ่มคำ และประโยคโดยถ่ายโอนเป็นภาพ หรือสัญลักษณ์ง่าย ๆ

4. เข้าใจบทสนทนา เรื่องสั้น ๆ หรือนิทานง่าย ๆ ที่มีภาพประกอบ
 มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา และเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร
 แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้
 ตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อ
 นวัตกรรมง่าย ๆ
2. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อแสดงความต้องการของตน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี
 ง่าย ๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษา
3. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อขอ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
 โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะ และผลจากการฝึกทักษะ
 ต่าง ๆ

4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตน โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการ
 เรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล
 มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิด
 รวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรียภาพ
 และมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสิ่งใกล้ตัวทั่วไปด้วยท่าทาง ภาพ คำ และ
 ข้อความสั้น ๆ
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ในกิจวัตรประจำวัน
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อข้อมูล ข้อเท็จจริง ได้อย่างถูกต้อง
4. นำเสนอกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย ตามความสนใจด้วยความ
 สนุกสนาน

สาระที่ 2 ภาษา และวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของ
 ภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรม และการใช้ถ้อยคำ สำนวนง่าย ๆ ในการติดต่อ ปฏิสัมพันธ์ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
2. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี เทศกาล งานฉลองในวัฒนธรรมของเจ้าของ ภาษา

มาตรฐาน ต.2.2 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างภาษา และ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษา และวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียง สระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยค และข้อความง่าย ๆ
2. เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับวัฒนธรรมไทย
3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้ และความ บันเทิง

4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต.3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ การ เรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเปิดโลกทัศน์ของตน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. เข้าใจคำ และกลุ่มคำภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ
2. ถ่ายทอดความหมายของคำ และกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และโลก

มาตรฐาน ต.4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1. ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่าย เพื่อสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ใน ห้องถิ่นของตน

2.5 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลักี่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจคำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทาง และประโยคง่าย ๆ ในสถานการณ์ ใกล้ตัว

2. อ่านออกเสียงคำกลุ่มคำ และประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน ออกเสียง

3. เข้าใจคำ กลุ่มคำ และประโยค โดยถ่ายโอนเป็นภาพ หรือสัญลักษณ์ง่าย ๆ

4. เข้าใจบทสนทนา เรื่องสั้น ๆ หรือนิทานง่าย ๆ ที่มีภาพประกอบ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา และเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อ นวัตกรรมง่าย ๆ

2. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อแสดงความต้องการของตน โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ง่าย ๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษา

3. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อขอ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะ และผลจากการฝึกทักษะ ต่าง ๆ

4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตน โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียนและสื่อสารข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมีสุนทรีย์ภาพ
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งใกล้ตัวทั่วไปด้วยท่าทาง ภาพ คำ และข้อความสั้นๆ
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ในกิจวัตรประจำวัน
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อข้อมูล ข้อเท็จจริง ได้อย่างถูกต้อง
4. นำเสนอกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับวัย ตามความสนใจด้วยความสนุกสนาน

สาระที่ 2 ภาษา และวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรม และการใช้ถ้อยคำ สำนวนง่าย ๆ ในการติดต่อปฏิบัติสัมพันธ์ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
2. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี เทศกาล งานฉลองในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษา และวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียงสระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยค และข้อความง่าย ๆ
2. เข้าใจความเหมือน และความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับวัฒนธรรมไทย
3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้ และความบันเทิง
4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเปิดโลกทัศน์ของตน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. เข้าใจคำ และกลุ่มคำภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
2. ถ่ายทอดความหมายของคำ และกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้อะไรต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1. ใช้ภาษาต่างประเทศอย่างง่าย เพื่อสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตน

สรุป จากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัย ได้ศึกษา และ

นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้าง วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์อังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้คำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร A-Z เป็นเนื้อหาในการทำการวิจัยในครั้งนี้

3. การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

3.1 กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้ความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิดทฤษฎี ความเป็นมาของวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของคำทั้งสามระดับชั้น วิธีสอนบางวิธีเป็นที่นิยมใช้กันอยู่นาน บางวิธีถูกนำมาใช้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็เสื่อมความนิยมไป การที่วิธีสอนแต่ละวิธี

ไม่ได้รับความนิยมนั่นเอง มิใช่เพราะมีความล้มเหลวในการปฏิบัติจริง แต่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา ด้านภาษาศาสตร์ และด้านการศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในยุคสมัยต่าง ๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาหลายแนวทาง ที่ได้พัฒนาไปหลายรูปแบบตามยุคสมัย จนถึงแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร ที่มีลักษณะเด่นชัด คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-center)

การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ มีการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมาย โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ จะมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มาก และให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับวัยและระดับขั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) เป็นของตนเอง กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การประเมินตนเอง การวางแผนจัดการเรียนรู้ของตนเองการใช้วิธีเรียนแบบต่าง ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ได้เหมาะสมกับตนเองตามระดับขั้น

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถสรุปได้ว่าวิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุดเพราะแต่ละวิธีต่างก็มีจุดดี และจุดด้อย ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ และวิธีสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเข้าใจเหตุผล และมองเห็น ความจำเป็นในการที่จะต้องปรับเปลี่ยน และประยุกต์วิธีสอนของตน เพื่อสามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับขั้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และเกิดศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน

3.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ นำภาษาไปใช้ในชีวิตจริง และมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย ผู้สอนจึงควรเลือกใช้กล

ยุทธศาสตร์เรียนรู้ต่าง ๆ (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้เป็นของตนเอง

3.3 การวัด และประเมินผล

หลักสำคัญในการวัด และประเมินผล คือ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียน เน้นคุณลักษณะ และความสามารถของผู้เรียนเป็นภาพรวม ผลการประเมินต้องชี้ให้เห็นผลการปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน และความสำเร็จของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร บ่งบอกถึงความสามารถในการนำความรู้ และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทั้งยังส่งเสริมให้แสดงความสามารถที่หลากหลายไม่แยกเด็ดขาดจากการเรียนการสอน เป็นการให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และมองเห็นแนวทางที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ซึ่ง โรงเรียนบ้าน โนนสูง ดอนหลี่ ได้กำหนด โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดง โครงสร้างรายวิชาภาษาอังกฤษ

ช่วงชั้น	เวลาเรียน / ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3)	2 ชั่วโมง / สัปดาห์ 80 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	80 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	80 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	80 ชั่วโมง / ปี
ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6)	3 ชั่วโมง / สัปดาห์ 120 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	120 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	120 ชั่วโมง / ปี
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	120 ชั่วโมง / ปี

3.4 การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ.1975 โดยมีความเชื่อว่า ภาษาไม่ได้เป็นระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง ศัพท์ โครงสร้าง เท่านั้น แต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสาร หรือสื่อความหมาย ดังนั้น การสอนภาษาจึงควรสอนให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร หรือสื่อความหมายได้ ไม่ควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เฉพาะรูปแบบ หรือ โครงสร้างของภาษาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารนั้นต้องใช้ภาษาเป็น

สื่อเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การโต้แย้ง ชักจูง ขออนุญาต ฯลฯ ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมตามสภาพสังคมด้วย เช่น การพูดแสดงการโต้แย้งนั้นลักษณะคำพูดมิใช่เพียงเพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ และความในใจเท่านั้นแต่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังด้วย การโต้แย้งกับเพื่อนอาจจะให้คำพูดง่าย ๆ ตรง ๆ ได้มากกว่ากับหัวหน้างาน เป็นต้น

นอกจากนี้การสื่อสารเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง การรู้รูปแบบหน้าที่ และความหมายของภาษาเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ นักเรียนต้องสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ได้จริง ๆ และจากปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังจะช่วยให้ความหมายนั้นกระจ่างขึ้นเพราะผู้ฟังจะให้ผลย้อนกลับว่าเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดพูดเพียงใด ถ้าไม่เข้าใจผู้พูดอาจต้องปรับคำพูดใหม่เพื่อสื่อความหมาย ให้ได้

วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้มีพื้นฐานจากแนวคิดที่ว่าภาษาคือเครื่องมือในการสื่อสาร และเป้าหมายของการสอนภาษา คือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสารซึ่ง เดลไฮม์ (Dell Hymes : 1971) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความสามารถในการใช้ภาษา หรือตีความภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยเป็นความสามารถที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ควรพูด เวลา สถานที่ และลักษณะการพูด ตลอดจนภาษาที่ใช้ควรเหมาะสมกับบุคคล ซึ่งความหมายของความสามารถในการสื่อสารที่เสนอโดย เดลไฮม์ นี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และในระยะต่อมา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาต่างประเทศหลายคนก็ได้เสนอองค์ประกอบของความสามารถในการสื่อสารไว้ ซึ่งการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารนั้น ควรจะต้องสอนสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถทางด้านภาษา หรือไวยากรณ์ (Linguistic or Grammatical Competence) อันได้แก่ การใช้ภาษาทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ เสียง และศัพท์ โครงสร้างเป็นแกนในการสื่อความหมาย ในด้านทักษะการฟังจะต้องเริ่มจากสามารถจำแนกเสียงได้ไปจนถึงฟังข้อความในระดับความเร็วปกติของเจ้าของภาษาได้ เข้าใจในด้านทักษะการพูดจะต้องออกเสียงได้ถูกต้อง และสนทนาโต้ตอบด้วยสำเนียง และจังหวะที่เจ้าของภาษาพอจะเข้าใจได้ ในด้านทักษะการอ่านจะต้องรู้จักกลไกของการอ่าน และสามารถอ่านเพื่อความเข้าใจได้ และในด้านทักษะการเขียนจะต้องรู้จักกลไกในการเขียน คือ การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การเรียบเรียงประโยค ตลอดจนการเขียนข้อเขียนในลักษณะต่าง ๆ ได้

2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) อันได้แก่ ความสามารถที่จะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามระเบียบปฏิบัติของสังคม โดยสามารถ

เลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบุคคล และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น รู้ว่าจะต้องใช้ภาษาที่เป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการ เป็นต้น

3. ความสามารถในการใช้ความสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse Competence) คือ มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีของความสัมพันธ์ระหว่างประโยค โดยใช้ความรู้ทางไวยากรณ์ และความสามารถในการเชื่อมโยงความหมายทางภาษาให้เข้ากันได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจ และทำนายความหมายเกี่ยวกับรูปลักษณะของภาษาที่จะเกิดขึ้นในบริบท (Context) ได้ถูกต้อง

4. ความสามารถในการกลวิธีในการสื่อความหมาย (Pragmatic Competence or Strategic Competence) คือ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ตลอดจนการใช้กริยาท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียงประกอบในการสื่อความหมาย การใช้กลวิธีนี้เป็นการแสดงออกทั้งในทางคำพูด (Verbal) และไม่ใช่คำพูด (Non-verbal) เช่น การขยายความด้วยคำศัพท์อื่นแทนคำศัพท์ที่ไม่รู้ หรือนึกไม่ออกในขณะนั้น การพยายามอธิบายโดยใช้กริยาท่าทางประกอบ เป็นต้น

ลักษณะสำคัญ

จุดมุ่งหมายของวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคม การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหลักสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ต้องให้ผู้เรียนได้รู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียน และการฝึกใช้ภาษาเพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีประโยชน์ เมื่อเรียนแล้ว สามารถทำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นได้ นั่นคือ สามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ เช่น ในทักษะการอ่าน เมื่อเรียน หรือฝึกแล้วผู้เรียนสามารถอ่านคำ แนะนำวิธีใช้อุปกรณ์บางอย่างได้ หรือในทักษะการพูด ผู้เรียนสามารถพูดถามทางไปสถานที่ที่ต้องการจะไปได้ เป็นต้น

2. การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วน ๆ ไม่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมักต้องใช้หลายทักษะรวม ๆ กันไป และในบางครั้งก็ต้องอาศัยกริยาท่าทางประกอบ ดังนั้น ผู้เรียนภาษาก็ควรจะได้ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับในชีวิตจริง ผู้เรียนควรจะได้ฝึก และใช้ภาษาในลักษณะของทักษะรวมตั้งแต่เริ่มต้น

3. ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษา กิจกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมการหาข้อมูลขาดหายไป (Information Gap) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนที่ทำกิจกรรมนี้จะไม่ทราบข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งจึงจำเป็นต้องสื่อสารกันเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ กิจกรรมในลักษณะนี้จึงมีความหมาย และใกล้เคียงการสื่อสารในชีวิตจริงมาก นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมการใช้ภาษาควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกใช้ข้อความที่เหมาะสมกับบทบาท และสถานการณ์ด้วย นั่นคือ ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

4. ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษามาก ๆ การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้นั้น นอกจากผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาดังกล่าวแล้วยังต้องมีโอกาสได้ ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วย ดังนั้น นอกจากกิจกรรมการหาข้อมูลที่ขาดหายไป (Information Gap) แล้วกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นงานคู่หรืองานกลุ่ม เช่น เกม (Games) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ย่อมมีบทบาทสำคัญที่สุด

5. ผู้เรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่าวิธีใช้ภาษา (Usage) ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็น เช่น ข้อผิดพลาดที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือข้อผิดพลาดที่เกิดซ้ำบ่อย ๆ มิฉะนั้นอาจทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ และไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (Fluency) เป็นอันดับแรก ซึ่งภาษาที่ใช้อาจไม่ถูกต้องนัก แต่สื่อความหมายได้ ส่วนความถูกต้องของการใช้ภาษา (Accuracy) ก็ควรคำนึงถึงด้วยเช่นกัน

จากหลักการทั่วไปของการสอนภาษาที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่าการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นที่การพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ภาษา ตามความ มุ่งหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ และแม้จะให้ความสำคัญแก่ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา แต่ก็ไม่ได้ละเลยเรื่องความถูกต้องของภาษาแต่อย่างใด การเรียนการสอนในแนวนี้จึงเน้นการทำกิจกรรมเพื่อการฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยฝึกในลักษณะ ทักษะสัมพันธ์ หรือทักษะรวม โดยผู้สอนเป็นผู้นำกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึก เช่น สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้สนทนากันเอง ให้ผู้เรียนมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกัน และกัน ในหลายลักษณะ เช่น

เป็นคู่ เป็นกลุ่ม 3 คน กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ผู้สอนอาจจะประเมินผลผู้เรียน โดยดูจากการแสดงออกในการที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และอาจจะประเมินผลอย่างเป็นทางการด้วยการเขียนได้ด้วย

ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอน

การเรียนการสอนด้วยวิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนั้น อาจสรุปขั้นตอนการสอนที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation or Introducing New Language) ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในแนวใด การเสนอเนื้อหาจัดเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพราะในขั้นตอนนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ การเรียนรู้ และฝึกใช้ภาษาในลำดับถัดไป โดยการเสนอเนื้อหาจะเน้นที่การให้นักเรียน ได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาดังกล่าวด้วย

2. ขั้นการฝึก (Practice / Controlled Practice) ขั้นการฝึกเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุม (Controlled Practice) โดยผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการฝึก โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่ก็มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ การฝึกแบบควบคุมนี้ ในขั้นเริ่มแรกมักใช้วิธีการฝึกแบบกลไกหรือบางครั้งเรียกว่าการฝึกซ้ำ ๆ คือ เป็นการให้นักเรียนฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่างจนกระทั่งสามารถจดจำ และใช้รูปแบบภาษานั้นได้แต่ยังไม่เน้นในด้านความหมาย ดังนั้นในการฝึกแบบนี้ นักเรียนอาจจะเข้าใจ หรือไม่เข้าใจความหมายของรูปแบบภาษาที่ใช้ในการฝึกก็ได้

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production / Practice) การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดอีกขั้นตอนหนึ่ง ของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเปรียบเสมือนตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยทั่วไปจึงมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางเท่านั้นการฝึกใช้ภาษาในลักษณะนี้มีประโยชน์ในแง่ที่ช่วยให้ทั้งผู้สอน และผู้เรียน ได้รู้ว่า ผู้เรียนเข้าใจ และเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อยเพียงไร นั่นคือนักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้เองโดยอิสระ ผู้สอน

จะคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรม และเป็นผู้ให้ข้อมูล
ป้อนกลับ หรือประเมินผลการทำกิจกรรมในภายหลัง

กลวิธีการสอน

กลวิธี และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนตามวิธีนี้มีดังนี้

1. การใช้สื่อซึ่งเป็นของจริง (Authentic Materials) เพื่อการแก้ไขปัญหาซึ่ง
นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ในชั้นเรียน ไปใช้ภายนอกได้ และเพื่อเปิด โอกาสให้นักเรียนเรียน
ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติในสถานการณ์ต่าง ๆ วิธีการสอนเพื่อการสื่อสารมักใช้สื่อของจริง ซึ่ง
ผู้สอนจะต้องจัดหา และให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากของจริงด้วยตนเอง

2. การเรียงประโยคที่จัดวางอย่างสับสน (Scrambled Sentences) โดย ผู้สอน
จะให้ผู้เรียนเรียงเรียงประโยคใหม่ให้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่เรียน โดยเรียนรู้ว่าประโยคต่าง ๆ
เชื่อมต่อกันอย่างไร

3. เกมทางภาษา (Language Games) เกมทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเกม
ที่ดีต้องมีลักษณะ 3 ประการ คือ การหาข้อมูลที่ขาดหายไป การเลือกตัวเลือก และการป้อนกลับ

4. ภาพชุดเรื่องราว (Picture Strip Story) โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับภาพชุด
คนหนึ่งในกลุ่มจะให้เพื่อน ๆ ดูภาพแรก และให้ทายว่าภาพที่ 2 จะเกี่ยวกับอะไร ฉะนั้นจะมี
ข้อมูลที่ขาดหายไปเกิดขึ้น และผู้เรียนในกลุ่มไม่มีใครรู้ว่าภาพที่ 2 จะเป็นภาพอะไร แล้วจึง
เลือกตัวเลือกที่จะเลือกทายว่าภาพนั้นควรเป็นอะไร และจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ

5. บทบาทสมมติ (Role – play) โดยผู้สอนจะกำหนดบทบาทของแต่ละคน
โดยกำหนดว่าผู้เรียนแสดงเป็นใคร จะพูดอย่างไรบ้าง การสอนบทบาทสมมติจะมีข้อมูลที่
ขาดหายไป เมื่อผู้เรียนไม่แน่ใจว่าผู้อื่นจะพูดอะไรผู้เรียนได้รับข้อมูลป้อนกลับ ให้ทราบสิ่งที่
เขาพูดสื่อสารนั้นเป็นอย่างไรด้วย

ข้อดี และข้อจำกัดของวิธีสอน

1. ข้อดี วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้มีข้อดี ดังนี้

1.1 เป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนภาษา คือมุ่งให้
ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริง

1.2 เป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนมี
โอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกให้ความคิด และมีความกล้าใน
การใช้ภาษา

1.3 ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นคู่ และเป็นกลุ่มรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวินัย และความรับผิดชอบ

2. ข้อจำกัด วิธีสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้มีข้อจำกัด ดังนี้

2.1 วิธีสอนตามแนวเพื่อการสื่อสารนี้ต้องการผู้สอนที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม การจัดกิจกรรม และการสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนให้เหมือนจริง

2.2 เป็นวิธีสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารมากกว่าความรู้ความสามารถในรูปแบบของภาษา ดังนั้นการวัด และประเมินผลตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร จะเน้นทักษะสัมพันธ์ และต้องวัดตลอดทั้งเทอมจึงจะเห็นพัฒนาการในการสื่อสารของผู้เรียน ผู้สอนจริงต้องวัดผลอยู่ตลอดเวลา และต้องมีความรู้ ทักษะในการวัดผลแบบต่าง ๆ และนำมาใช้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้การประเมินผลมีประสิทธิภาพ

การสอนภาษาอังกฤษให้นักเรียนเกิดทักษะ

1. ทักษะการฟัง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 204) กล่าวว่า การฟังเป็นการแปลสัญลักษณ์ คือ เสียงที่ได้ยินออกเป็นความหมายอันประกอบด้วยจิตตามเรื่องราวของสิ่งที่ได้ยินจนสามารถเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้น และจับข้อความต่าง ๆ ที่ควรคล้อยตาม หรือโต้แย้งกันได้

การฟังต่างจากการได้ยิน การได้ยินเป็นเพียงกระบวนการทางกายซึ่งขึ้นอยู่กับประสาทหู ส่วนการฟังเป็นกระบวนการทางกายกับกระบวนการทางสมอง ขึ้นอยู่กับความสนใจ ตั้งใจ ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ได้ยิน โดยอาศัยสติปัญญา และประสบการณ์ของผู้ฟัง ในวันหนึ่ง ๆ เราได้ยินเสียงต่าง ๆ ผ่านหูอยู่ตลอดเวลา เช่น เสียงวิทยุ เสียงรถวิ่ง เสียงคนคุยกัน เสียงพัดลม ฯลฯ เสียงเหล่านี้เราได้ยินแล้วก็ผ่านไปไม่มีอะไรคิดใจ แต่ถ้า เมื่อใดเราเกิดความสนใจตั้งใจฟังเสียงใดเสียงหนึ่งเพื่อให้เข้าใจความหมายของเสียงนั้น เช่น ฟังข่าวจากวิทยุ เมื่อนั้นการฟังได้เกิดขึ้นแล้ว

การฟังเป็นทักษะรับสาร เป็นเรื่องของความเข้าใจเช่นเดียวกับการอ่าน แต่การฟังมีลักษณะต่างจากการอ่านอยู่มาก การฟังคือการแปลเสียงเป็นความคิด การอ่านคือการแปลอักษรเป็นความคิด การฟังจะไม่มีบทวนกลับ ฟังแล้วก็ผ่านไปเลย แต่การอ่านอาจย้อนอ่านซ้ำได้ถ้าต้องการ นอกจากนี้การฟังยังรับได้ทั้งสารที่เป็นถ้อยคำ หรือวจนะ (Verbal) และสารที่ไม่เป็นถ้อยคำ หรือวจนะ (Non-Verbal) อันได้แก่จังหวะ การเน้นเสียง เสียงสูง เสียงต่ำ สีหน้า ท่าทางของผู้พูดในขณะที่ผู้อ่านได้รับเพียงสัญลักษณ์ของวจนะภาษาเท่านั้น

ประเภทของการฟัง

การจำแนกประเภทของการฟังอาจทำได้หลายวิธี เช่น แบ่งโดยอาศัยความมุ่งหมายของการฟัง เป็นต้นว่าการฟังเพื่อความรู้ แบ่งโดยคำนึงถึงลักษณะการฟัง เป็นต้นว่าการฟังอย่างตั้งใจ แบ่งโดยยึดลักษณะเรื่องราวการฟัง เป็นต้นว่าการฟังคำบรรยาย

ในที่นี้ขอจำแนกประเภทของการฟังโดยอาศัยความมุ่งหมายของการฟังเป็นเกณฑ์ได้ดังนี้

1. การฟังเพื่อความรู้ความเข้าใจ
2. การฟังเพื่อความบันเทิง
3. การฟังเพื่อความเข้าใจและปฏิบัติตาม
4. การฟังเพื่อวิพากษ์วิจารณ์

ความสำคัญ และคุณค่าของการฟัง

ในบรรดาทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การฟัง เป็นทักษะแรกของภาษาซึ่งเป็นพื้นฐานของการพูด การอ่าน และการเขียน การฟังมีอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นยามปกติหรือเจ็บป่วย เป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด แม้คนที่ไม่ได้รับการศึกษา ไม่รู้ภาษาหนังสือ ก็ใช้ทักษะการฟังได้ เด็กเล็ก ๆ จะใช้การฟังในการเรียนรู้ภาษาพูดก่อน เมื่อฟังเป็นแล้วจึงจะพูดได้ ส่วนการอ่านและการเขียนนั้น เป็นทักษะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ภาษาหนังสือ

การฟังยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับทักษะอื่น ๆ คือ การพูด การอ่าน และการเขียนด้วย กล่าวคือ ถ้าฟังผิดก็เป็นผลให้พูดผิด พูดไม่ชัด รวมทั้งเขียนผิดไปด้วย เช่น เด็กฟังคำบ้านเรือน เป็น เด็กฟังคำข้างเรื่อง “ข้างเรื่อง” และเขียนเป็น “ข้างเรื่อง” การคุ้นเคยกับการได้ฟังคำมาผิด ๆ ก็เป็นผลให้เด็ก อ่านข้อความผิดตามความเคยชินที่ได้ฟังได้เช่นกัน

ตามคติของไทยนั้นเรียนผู้รู้ว่า “พหูสูต” ซึ่งแปลว่าผู้ฟังมากและมีธรรมภามิตว่า “ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ซึ่งปัญญา” (สุตสูต ลภ ปัญญา) นับเป็นการยอมรับว่าการฟังเป็นเครื่องมือรับรู้ที่สำคัญตรงกับความคิดของพลูตาร์ค (Plutarch) นักประวัติศาสตร์ชาวกรีกที่ว่า “การรู้จักฟังผู้ฟังจะได้ประโยชน์ แม้จากผู้ฟังที่พูดเลวก็ตาม”

องค์ประกอบของการฟัง

การฟังนั้นต่างจากการได้ยิน เพราะเป็นการแปลสิ่งที่ได้ยินออกมาเป็นความเข้าใจด้วยการฟังจึงประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ 2 ประการ คือ

1. การได้ยินอันเป็นกระบวนการทางกาย คือ ประสาทหูรับเสียง
2. ความเข้าใจภาษา เป็นการสื่อสารจากหูสู่สมองแปลความออกเป็นความเข้าใจเรื่องของความเข้าใจภาษานั้น เป็นกลไกที่ละเอียดซับซ้อน ความเข้าใจภาษาจะถูกตั้งองค์เงินหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

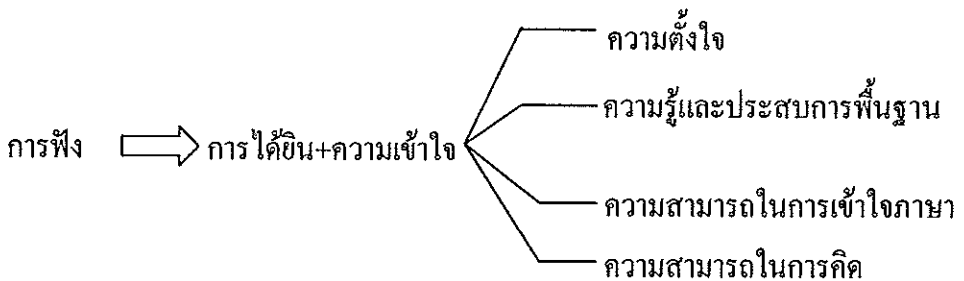
2.1 ความตั้งใจของผู้ฟัง ความตั้งใจเป็นสิ่งสำคัญมากในการฟัง เป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามเข้าใจภาษา สิ่งที่ผู้ฟังจะตั้งใจ สนใจฟังนั้น ก็คือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟังเหมาะกับวัยของผู้ฟัง และมีประโยชน์ต่อการฟัง

2.2 ความรู้ และประสบการณ์พื้นฐานของผู้ฟัง ผู้ฟังจะฟังเรื่องได้เข้าใจดี ถ้าเขามีความรู้ และประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับเรื่องนั้น ๆ ก่อให้เกิดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และสรุปเรื่องราวได้ เช่น เด็กที่เคยไปเที่ยวชายทะเล เมื่อฟังเรื่องเกี่ยวกับทะเลจะเข้าใจได้ เกิดภาพในใจขึ้นชัดเจนกว่าเด็กที่ไม่เคยเห็นทะเลเลย

2.3 ความสามารถในการเข้าใจภาษา ถ้าผู้ฟังรับฟังเรื่องราวที่ใช้ภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจเป็นอย่างดี ผู้ฟังจะเข้าใจได้ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าใจภาษาของผู้ฟัง และความสามารถในการใช้ภาษาของผู้พูดด้วย

2.4 ความสามารถในการคิดอันจะพัฒนาความเข้าใจภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการพิจารณาเหตุผล การเลือก การตัดสินใจ การแก้ปัญหา รวมทั้งความจำด้วย

องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ประสมประสานกัน ทำงานร่วมกันออกมาเป็นผลของการฟังว่าประสบความสำเร็จเพียงใด ดังแผนภาพที่ 3 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537 : 209)

แผนภาพที่ 3 แสดงองค์ประกอบของการฟัง

ความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการฟัง

การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันนั้น กล่าวได้ว่า เราฟังมากกว่าพูด พูดมากกว่าอ่าน และอ่านมากกว่าเขียน แต่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเท่าที่ผ่านมา เรามักจะเรียนและฝึกเขียนมากกว่าอ่าน ฝึกอ่านมากกว่าพูด ทักษะที่ได้รับความเอาใจใส่น้อยที่สุดคือ การฟัง อันเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากที่สุด

หลักการพัฒนาการฟัง

ภาษาเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ มิใช่ลักษณะทางธรรมชาติ หรือพันธุกรรม วิชาภาษาจึงถือเป็นวิชาทักษะ จะต้องมีการฝึกฝนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะในการพัฒนาทักษะการฟังซึ่งต้องคำนึงถึงธรรมชาติของภาษา และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการพัฒนาทักษะการฟัง ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติจริง การพัฒนาทักษะการฟังจะไม่ได้ผลเลย ถ้าผู้สอนเพียงแต่บรรยายให้ฟังว่าผู้ฟังที่คั่นนั้นเป็นอย่างไร ควรทำอย่างไร ผู้สอนจะต้องให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริง เช่น เล่าเรื่อง ให้ฟังแล้วให้ตอบคำถาม เพื่อดูความจำและความเข้าใจ
2. การใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติให้พอเหมาะและสม่ำเสมอ หลักการนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะการฟังได้ดี ผู้สอนควรพิจารณาว่าแต่ละระดับนั้น ๆ ควรฝึกการฟังสักวันละกี่นาทีว่าเป็นประจำวันทุกวันซ้ำ ๆ สม่ำเสมอ เพียงแต่เปลี่ยนกิจกรรมการฝึกไม่ให้จำเจ ซ้ำซากเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อหน่าย การฝึกวันละเล็กน้อย แต่บ่อย ๆ จะได้ผลดีกว่าใช้เวลาฝึกครั้งละมาก ๆ แล้วนาน ๆ ฝึกครั้งหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น ให้นักเรียนฟังเพื่อเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ฟังทุกวัน ประมาณวันละ 5-7 นาที โดยหมุนเวียนให้ได้ออกมาเล่ากันทุกคน
3. เนื้อหาที่ใช้ฝึกปฏิบัติควรเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก การพิจารณาความง่ายยากของเนื้อหา ที่จะใช้ฝึกปฏิบัติเริ่มจากพิจารณาพื้นฐานของเด็กกว่าควรเริ่มจากจุดใด เมื่อเด็กพัฒนาแล้ว เนื้อหาก็กเพิ่มความยากขึ้น การพัฒนาทักษะการฟังก็จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ เช่น การฝึกฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง ก็เริ่มจากคำสั่งง่าย ๆ ประโยคเดียวก่อนแล้วเพิ่มความยากซับซ้อนขึ้น
4. ในการฝึกปฏิบัติควรสมมติสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่ผู้เรียนประสบในชีวิตประจำวัน ด้วยหลักการนี้ ผู้เรียนจะมีความสนใจ ตั้งใจเพราะเห็นประโยชน์ และการฝึกปฏิบัติก็จะไม่ยากเกินความสามารถ
5. การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังควรจัด โดยให้สัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสัมพันธ์กัน

ในชีวิตประจำวันเราจะใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน ประสมกันไปไม่ได้แยกเป็นอย่างๆ ในการฝึกปฏิบัติ หรือจัดกิจกรรมก็ควรคำนึงถึงหลักข้อนี้ โดยเฉพาะการฟังนั้นเป็นทักษะคู่กันกับการพูด จึงมักจะต้องฝึกไปด้วยกันเสมอ ตัวอย่าง เช่น ให้ฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ครูอาจเล่าเรื่องให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กพูดสรุปใจความสำคัญของเรื่องสัก 2-3 คน ต่อจากนั้นให้ทุกคนเขียนใจความสำคัญของเรื่องมาส่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการฟังที่สัมพันธ์กับการพูด และการเขียน

6. ในการฝึกปฏิบัติควรคำนึงถึงการให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ จะช่วยให้การฝึกปฏิบัติเป็นไปอย่างมีความหมายแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้รับรู้จุดบกพร่องได้รับว่าตนเองจะได้ปรับปรุงแก้ไขโดยวางแผนร่วมกับผู้สอนในขณะเดียวกัน การได้รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการฟังดี ก็จะเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีกำลังใจฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการฟังต่อไป

ลักษณะการฟังที่ดี

ลักษณะการฟังที่ดี หมายถึง การที่ผู้ฟังสามารถใช้ประโยชน์จากการฟังได้ตามเจตนาเพื่อผลแห่งการฟังนั้นๆ ครูผู้สอนจำเป็นจะต้องทราบว่า การฟังที่ดีควรประกอบด้วย อะไรบ้าง จะได้หาวิธีการที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ฟังที่ดี หรืออาจเรียกเตรียมฝึกการฟังที่ดีก็ได้

ลักษณะการฟังที่ดี มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การมีสมาธิที่จะฟัง หมายถึง มีความตั้งใจ สนใจในเรื่องราวที่ครูเล่า หรือพูดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ในขณะที่นักเรียนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งเสร็จแล้วเริ่มพูดคุยกันบ้าง ส่งเสียงดังบ้าง ครูก็บอกว่า ต่อไปนี้ครูจะเล่านิทาน ถ้าพวกเขา (นักเรียน) ตั้งใจฟัง นักเรียนแสดงอาการใจจด ใจจ่อต่อที่อยากจะฟังนิทาน ครูก็เล่านิทานให้ฟัง 1 เรื่อง เป็นนิทานสั้นๆ อาจซักถามเรื่องราวเกี่ยวกับนิทาน การที่เด็กแสดงอาการดังกล่าวก็แสดงว่าเขาเหล่านั้นมีสมาธิที่จะฟังแล้วการได้ยินแจ่มชัด อาการที่ผู้ฟังสนใจ ไม่ส่งเสียงรบกวนหรือเข้าแทรกเป็นเพราะเด็กได้ยินเรื่องราวที่เขาสนใจ ได้ชัดเจน การได้ยินชัดเจนจึงทำให้เด็กสนใจที่จะฟังส่วนหนึ่ง สำหรับฝ่ายฟังก็ต้องมีประสาทหูดี ได้ยินชัดเจนด้วย การฟังที่ดีนั้น ผู้ฟังจะต้องติดตามเรื่องราวที่ฟัง ที่ได้ยิน และสามารถที่จะลำดับเหตุการณ์ที่ฟังได้ถูกต้อง หรือจะพูดอีกแบบหนึ่งก็กล่าวได้ว่า อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล นั่นเอง

การฟังที่ดีนั้นผู้ฟังจะต้องเข้าใจเรื่องราวที่ผู้พูด(ครู) พูด ในเรื่องของความเข้าใจเรื่องราวที่ฟัง ย่อมจะต้องอาศัยพื้นฐานประสบการณ์เดิมช่วยแปลความ ทั้งนี้เด็กก็ต้อง

อาศัยสติปัญญาในการทำความเข้าใจเรื่องราวนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน ผู้ฟังที่ดี จะต้องสามารถจับใจความย่อเรื่องที่ฟังได้ พร้อมทั้งอาจเห็นคล้าย หรือ ได้แย้ง โดยการสอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวและบันทึกไว้ การฟังที่ดีนั้น ผู้ฟังต้องรู้จักถามความคิดเห็นที่ตนไม่เข้าใจหรือสงสัย โดยการตั้งข้อสังเกต รู้จักหาทางยุติข้อขัดแย้งต่าง ๆ และอาจมีข้อเสนอแนะ หรือมีส่วนร่วมในการฟังด้วย การฟังที่ดี จะต้องรู้จักประเมินเรื่องราว ทั้งวิพากษ์วิจารณ์ โดยชี้ให้เห็นส่วนดี ส่วนบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะทางแก้ไขได้ด้วย

2. ทักษะการพูด

ในด้านของกระบวนการสื่อสารซึ่งประกอบด้วย การส่งสาร และการพูดเป็นกระบวนการของการสื่อสารในด้านของการส่งสาร ซึ่งคู่กับการฟังซึ่งเป็นการรับสาร และในเรื่องของความหมายของการพูด ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในด้านต่าง ๆ กัน ซึ่งผู้เขียนได้นำแนวคิดต่าง ๆ มาประมวล และสรุปได้ว่า

“การพูด คือ การสื่อสาร ความคิด ประสบการณ์ และความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ โดยอาศัย น้ำเสียง ภาษา และกิริยาท่าทางเป็นสื่อ”

นอกจากนี้ถ้าจะพิจารณาลักษณะของทักษะการพูดแล้ว ก็จะพบว่า การพูดเป็นกระบวนการสื่อภาษาที่สามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ซับซ้อนเหมือนการอ่าน การพูดเป็นธรรมชาติของการสื่อภาษาของมนุษย์ในขั้นต้นก่อนทักษะการอ่าน และเขียน และการพูดยังเป็นทั้งศิลปะ และ ในแง่ของศาสตร์นั้น การพูดมีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ และสามารถถ่ายทอดสู่กันให้เกิดการเรียนรู้ได้

ความสำคัญของการพูด

การพูดเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม การพูดเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี เนื่องจากการพูดต้องอาศัย น้ำเสียงเป็นสื่อ การที่ผู้พูดสามารถใช้ระดับเสียงต่าง ๆ กัน ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ก็จะช่วยโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังไปในทางที่ผู้พูดมุ่งหมายได้ง่าย นอกจากนี้ในการพูด ผู้ฟังจะเห็นสีหน้าท่าทางของผู้พูดเป็นส่วนประกอบ ยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น

องค์ประกอบของการพูด

การพูดเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่ง ซึ่งในกระบวนการของการสื่อสารก็ต้องประกอบด้วย ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ถ้าจะเชื่อมโยงจากกระบวนการสื่อสารมาสู่การพูดก็จะเห็นว่า องค์ประกอบของการพูดมีดังนี้

1. ผู้พูด (ผู้ส่งสาร)
2. สิ่งที่ถูก (สาร)
3. ผู้ฟัง (ผู้รับสาร)

องค์ประกอบของการพูดทั้ง 3 ประการนี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก กล่าวคือ ในการพูดแต่ละครั้งจะสมบูรณ์ได้ก็ต้องอาศัยผู้ฟัง และผู้ฟังจะเข้าใจตรงจุดมุ่งหมายของผู้พูดได้ก็ต้องอาศัยความถูกต้องชัดเจนของสิ่งที่พูด นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของการพูดจะมีมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่า ผู้พูดมีบุคลิกภาพและความสามารถในการเลือกใช้ถ้อยคำในการส่งสารได้เหมาะสมผู้ฟังหรือไม่ ตลอดจนถึงสภาพอารมณ์ และความสามารถของผู้ฟังมีต่อผู้พูดอยู่ในลักษณะใด

จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการพูดดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าการสื่อสารด้วยการพูดนั้น ทั้งผู้พูด และผู้ฟังควรได้มีแนวทางในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องที่ควรทั้งสองฝ่าย เพื่อให้สามารถส่ง และรับสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาทักษะการพูด

ในการพัฒนาทักษะการพูดให้ผู้เรียนระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษารายละเอียดต่าง ๆ จากหลักสูตรประถมศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า จะต้องพัฒนาทักษะการฟังให้กับเด็กในลักษณะใด เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้รับแนวทางที่จะพัฒนาทักษะการพูดให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม สำหรับจุดประสงค์ และเนื้อหาของการสอนพูดตามหลักสูตร

ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีดังนี้

จุดประสงค์ของการสอนพูดตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) การสอนพูดมีจุดมุ่งหมายปลายทางมุ่งให้ผู้เรียน “พูดเป็น” การ “พูดเป็น” นั้น เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการฝึกฝน เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อผู้พูดเองและต่อสังคม ดังนั้นในการสอนพูด หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) จึงได้กำหนด จุดประสงค์ของการสอนทักษะการพูดโดยสรุปดังนี้

1. ฝึกให้เด็กมีความกล้าแสดงออกในการพูด รู้จักการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นตลอดจนถึงสามารถเล่าเรื่อง รายงาน และพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ
2. ฝึกให้เด็กปฏิบัติตนในการพูดโดยใช้น้ำเสียง ถ้อยคำที่สุภาพเหมาะสมกับวัย กาลเทศะ บุคคล และแสดงความคิดได้อย่างแจ่มแจ้งในการพูด

3. ฝึกให้เด็กรู้จักแสดงมารยาท และปฏิบัติตามระเบียบของการพูดในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการใช้ท่าทางประกอบการพูดด้วยบุคลิกภาพที่ดี มีการเสริมคำพูดให้มีน้ำหนักด้วยตัวอย่างต่าง ๆ ได้

4. ฝึกให้เด็กรู้จักใช้คำพูดในการเริ่มต้น และการดำเนินการสนทนาแบบง่าย ๆ ได้ ตลอดจนรู้จักการซักถาม โดยฝึกจับใจความจากคำพูดของกลุ่มสนทนา และพูดโต้ตอบ เป็นการฝึกตั้งคำถาม และตอบคำถามอย่างมีเหตุผล

5. ฝึกให้เด็กออกเสียงได้ชัดเจน และพูดถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในการพูดแบบต่าง ๆ รวมทั้งการพูดมีจังหวะ และใช้เสียงหนักเบา ได้ถูกต้องตามความหมาย

6. ฝึกให้เด็กรู้จักลำดับความคิดในการพูดได้อย่างมีระเบียบ และสรุปความจากเรื่องที่พูดได้

7. ฝึกให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมการพูดแบบต่าง ๆ เพื่อให้รู้จักใช้ภาษาพูดในการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม เช่น การสนทนาซักถาม การอภิปราย การโต้เถียง การบรรยาย การรายงาน การแสดงข้อคิดเชิงวิจารณ์ การเชื้อเชิญ การต้อนรับ การแจ้งข่าว ฯลฯ

8. ฝึกให้เด็กได้มีพัฒนาการทางภาษาโดยมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน อันเหมาะสมกับวัย และเกิดความพอใจในสิ่งบันเทิงทางภาษาที่จะนำไปสู่ความรู้สึกลึกซึ้งยิ่งขึ้นในคุณค่าของภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย อีกทั้งสร้างเสริมเจตคติที่ดีในการพูด จนสามารถนำประสบการณ์ และความรู้อันได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในโอกาสอื่น ๆ ได้

3. ทักษะการอ่าน

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การอ่านเป็นกระบวนการอันซับซ้อน ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านจึงให้ความหมายของการอ่านแตกต่างกัน ซึ่งแล้วแต่ผู้เชี่ยวชาญด้านนั้น ๆ จะมองไปในด้านใด เช่น นักภาษาศาสตร์จะมองการอ่านในแง่ของภาษานักจิตวิทยาจะมองการอ่านในแง่ของจิตวิทยา หรือมองในแง่จิตภาษาศาสตร์ แต่ส่วนมากก็ให้ความหมายที่คล้าย ๆ กันและใกล้เคียงกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 917) ได้ให้ความหมายของคำว่าอ่านไว้ดังนี้ “อ่าน” หมายถึงว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความหมายจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ

ดีแซนท์ (Dechant. 1970 : 3) กล่าวว่า การอ่านคือ การทำปฏิกิริยาระหว่างการมองเห็นกับองค์ประกอบในการแปลความหมายโดยผู้อ่านจะเคลื่อนสายตาไปตามบรรทัดของตัวอักษรจากซ้ายไปขวา และหยุดทำความเข้าใจคำ และรวบรวมเข้าเป็นหน่วยความคิด

(Thought Unit) ผู้อ่านจะตีความหมายสิ่งที่เขาอ่าน โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์เดิม เพื่อประมวลผลเข้าเป็นความคิดพินิจพิจารณา (Judgment) และการสรุปความเห็น

สรุปได้ว่า การอ่าน คือ ความสามารถในการแปลความหมายจากตัวอักษร สัญลักษณ์ กลุ่มคำ วลี และประโยค ออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผลโดยอาศัย ความสามารถในการตีความ แปลความ จับใจความสำคัญ และการสรุปความเพื่อให้เกิดความ เข้าใจอย่างมีจุดหมาย

ความสำคัญของการอ่าน

พูนศรี อิมประไพ (2529 : 19 – 20) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นให้ ประโยชน์แก่นมนุษย์มากทุกด้านและทุกโอกาส การอ่านจะช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิดของ มนุษย์เราให้เพิ่มพูนขึ้น การอ่านเปรียบเสมือนกุญแจสำหรับไขความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก ถ้านำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาสังคมแล้ว บุคคลเหล่านี้จะเป็น พลเมืองดีของสังคม สังคมใดที่มีบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการอ่านอยู่มาก สังคมนั้นก็ย่อม พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การอ่านจึงมีความสำคัญ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่นมนุษย์หลายด้าน พอสรุปได้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานของการ เรียนวิชาต่าง ๆ เมื่อเกิดทักษะในการอ่านก็สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต
2. การอ่านทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ด้วยการรับรู้ความงดงามทางภาษาทำ ให้เกิดความสุข และจินตนาการ
3. การอ่านเป็นเครื่องมือส่งเสริมความคิดให้แตกฉาน
4. การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึก และความต้องการทำให้ มนุษย์เกิดความเข้าใจ อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข
5. การอ่านทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะนำความรู้ จากการอ่านมาปรับปรุงอาชีพของตน
6. การอ่านเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นก่อน ต่อคนรุ่นต่อ ๆ ไป

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531 : 14 – 15) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้ การอ่านจะช่วยให้เป็นคนทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิชาการทุก ๆ สาขา บุคคลจำเป็นต้องปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ด้านของ ความเป็นชาติและอารยธรรม ถ้าประชาชนของประเทศใดมีจำนวนเปอร์เซ็นต์ของการอ่าน ออกเขียนได้สูง แสดงว่าชาตินั้นมีอารยธรรมสูงในขณะเดียวกันถ้าพลเมืองของประเทศมีความ สนใจในการอ่านหนังสือมากด้วยแล้ว พลเมืองของประเทศนั้นก็จะเป็นผู้มีวัฒนธรรมสูงด้วย

สนิท ตั้งทวี (2536 : 3) ได้กล่าวว่า การอ่านหนังสือมีส่วนช่วยสร้าง ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้อย่างมาก ผู้ใดมีความสามารถพิเศษในการอ่าน มักจะได้รับ ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และรุ่งเรืองกว่าผู้ที่ไม่ค่อยมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ที่อยู่ใน สถาบันการศึกษานั้น การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นแก่เขาเหล่านั้นอย่างยิ่ง เพราะผู้ที่อยู่ในวง การศึกษา จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการอยู่เสมอ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญในการอ่านนั้น ทำให้เรามองเห็นว่าการ อ่านนั้นนอกจากจะเป็นทักษะสำคัญทางการแสวงหาความรู้แล้ว การอ่านยังมีความสำคัญในแง่ อื่น ๆ อีกมาก เช่น เป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ เป็นเครื่องช่วยให้เกิดความสำเร็จในการ ประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลิน และมีประสบการณ์กว้างขวางเป็นเครื่องมือ ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนา คุณภาพชีวิตของพลเมืองในชาติด้วย

พื้นฐานของการอ่านที่ดี

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2547 : 24) กล่าวว่านักอ่านที่ดีจะต้องเร่งสร้าง พื้นฐานของการอ่านที่ดี ปัจจัยการสร้างพื้นฐานมีดังนี้

1. ภูมิหลัง ผู้อ่านที่ดีต้องมีความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นพื้นฐานของ การอ่านที่จำเป็นมากที่สุด การที่อ่านเรื่องอะไรแล้วไม่เข้าใจนั้นเป็นเพราะผู้อ่านขาดภูมิหลัง เรื่องนั้น ๆ

2. ประสบการณ์ คือ การได้พบ ได้เห็น ได้คุ้นเคยกับเหตุการณ์หรือ เรื่องราวสั้น ๆ

3. ความรู้เชิงภาษา บางครั้งภาษาไทยเราเองก็เป็นอุปสรรคในการอ่าน หนังสือ ทั้งนี้เพราะผู้อ่านมีความรู้เชิงภาษาไม่ดีพอ เมื่อได้อ่านหนังสือที่มีศิลปะในการใช้ ถ้อยคำ สำนวนสูง ๆ คำพังเพย โวหาร และการเปรียบเทียบที่แหลมคมก็ตีความไม่ได้ทำให้ การอ่านสมัครสชาติไปอย่างน่าเสียดาย

4. มีสมาธิแน่วแน่ในขณะที่อ่าน ไม่วอกแวก ใจลอย สรุปได้ว่า ความสำคัญของการอ่านนั้น เป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ผู้ที่อ่านได้เร็ว เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีนั้น จัดว่าเป็น ผู้มีความสามารถในการอ่านสูง

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

จุดมุ่งหมายของการอ่านย่อมต่างกันไปในแต่ละคน ซึ่งการอ่านครั้งหนึ่ง ๆ นั้น อาจมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

อัมพร สุขเกษม (2520 : 5 – 6) ได้แบ่งกลุ่มจุดมุ่งหมายในการอ่านออกเป็น 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อความบันเทิงหรือพักผ่อน
2. อ่านเพื่อหาความรู้ ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานทางการอ่านพอสมควร และต้องมีการจับใจความของเรื่อง มีการบันทึกไว้ และบางทีต้องอาศัยการท่องด้วย
3. อ่านเพื่อเสริมสร้างความคิด ผู้อ่านต้องมีความรู้ในเรื่องที่อ่านเป็นอย่างดี ตั้งปัญหาถามตัวเองอยู่เสมอในขณะที่อ่าน แล้วตอบปัญหาให้ตัวเอง จะเป็นการช่วยเสริมความคิดได้เป็นอย่างดี

จรัสศรี กิจบัญญัติอนันต์ (2532 : 12) สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านว่าการอ่านทำให้เกิดความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน ทั้งสามประการนั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความ เข้าใจในการอ่าน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 9 – 16) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีทักษะในการอ่าน สามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ รู้หลักเกณฑ์ง่าย ๆ เกี่ยวกับการอ่าน และนำไปใช้ได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน และรักการอ่าน

การอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีทักษะในการอ่าน สามารถจับใจความสำคัญ และตอบคำถามได้ รู้หลักเกณฑ์ง่าย ๆ เกี่ยวกับการอ่านและนำไปใช้ได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน และรักการอ่าน

การอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่าน และสามารถนำไปใช้อ่านคำใหม่ ๆ ได้ มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงให้ถูกต้องคล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และวิเคราะห์ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่าน การใช้พจนานุกรม การเลือกการใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุด ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและความเพลิดเพลินในยามว่าง

การอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจ และอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์ และวิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ การใช้พจนานุกรม การเลือกการใช้ การเก็บรักษาหนังสือ และการใช้ห้องสมุด ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและความเพลิดเพลินในยามว่าง และรักการอ่าน

เสริมศรี หอทิมาวรดกุล (2537 : 349) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเข้าใจกลไกในการอ่านเบื้องต้น เช่น การกวาดสายตา การสังเกต การจับหนังสือ เป็นต้น
2. เพื่อส่งเสริมให้เด็กอ่านคำ ประโยคสั้น ๆ ได้ โดยเข้าใจความหมายได้ ถูกต้องและออกเสียงได้อย่างชัดเจน
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้องและอ่านในใจโดยสามารถเก็บใจความและเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแสดงความคิดเห็น และวิจารณ์เรื่องราว ประกอบ การอ่าน
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ เมื่อได้อ่านข้อความในหนังสือ และสามารถถ่ายทอดจินตนาการออกมาเป็นคำพูดหรือข้อเขียนได้
6. เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ให้เห็นความจำเป็นของการอ่าน ตลอดจนสามารถเลือกหนังสืออ่านได้ตามความสนใจของตนเอง
7. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสนใจ และเจตคติที่ดีต่อวรรณคดีโดยรู้จักอ่าน ร้อยแก้ว และร้อยกรองที่เหมาะสม
8. เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักหาความหมายของคำศัพท์ โดยใช้หนังสืออ้างอิงจากพจนานุกรมหรือพทานุกรม
9. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ในสิ่งแวดลอม สนใจปัญหา และเหตุการณ์ประจำวัน

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านก็คือ ให้อ่านได้ชัดเจน ถูกต้อง รวดเร็วทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และอ่านเพื่อติดตาม

ข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาอาชีพและความ
 เป็นอยู่ของตนเองในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของการอ่าน

กรมวิชาการ (2526 : 25) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท
 คือ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ได้แก่ การอ่านนิทาน นิยาย หรือเรื่องสั้นที่สนุกสนาน จะ
 เน้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนสนใจและรักการ
 อ่าน และการอ่านเพื่อหาความรู้ ได้แก่ การอ่านตำรา หนังสือวิชาการ หรือการอ่านเรื่องที่
 ต้องการ จะเน้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การอ่านเพื่อหาความรู้ จะอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วนอาจจะต้องอ่านซ้ำ เพราะ
 บางครั้งต้องการหลักฐานข้อเท็จจริง จึงต้องจำทุกคำในประโยคหรือจำบทหรือยกทรงทั้งบท

การอ่านเพื่อหาความรู้ นักเรียนจะต้องจับใจความจากเรื่องที่อ่านให้ได้ และ
 ควรเป็นการอ่านในใจ เพื่อให้มุ่งแต่เนื้อเรื่องไม่ต้องพะวงถึงการอ่านออกเสียงคำถูกต้องเพราะ
 บางคำรู้ความหมายแต่อ่านไม่ถูกต้องก็มี ถ้าจิตใจพะวงแต่อ่านผิดถูกก็จะจับใจความได้ไม่ดี
 เท่าที่ควร

ชรรยง มีสติ (2539 : 24) กล่าวว่า การอ่านประเภทใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นการ
 อ่านในใจ หรืออ่านออกเสียงควรมีหลักสำคัญดังนี้

1. การอ่านในใจ ต้องมีความแม่นยำในการจับตาจุดตัวหนังสือ การเคลื่อน
 สายตาจากต้นวรรคไปสู่ท้ายวรรค และการแบ่งช่องระหว่างวรรคหนึ่งผ่าน ไปสู่วรรคหนึ่ง
 ความแม่นยำในการกวาดสายตา เป็นสิ่งที่จะต้องนึกให้รวดเร็ว จึงจะสามารถเก็บคำได้ครบ
 ทุกคำ การเปลี่ยนบรรทัดต้องคล่องแคล่วเมื่อจะย่อหน้า ควรหยุดคิดเล็กน้อย เพื่อสรุปความคิด
 ว่า ย่อหน้าที่อ่านจบลงกล่าวถึงอะไร เนื้อหาความสำคัญอยู่ที่ไหน

2. การอ่านออกเสียง มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อื่นฟัง ควรถือหลักธรรมชาติของ
 เสียงอ่านถูกต้องตามหลักภาษาอันเป็นเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาออกเสียง เช่น คำพ้องรูป
 คำควบกล้ำ คำสมาส ไผ่ยมก เป็นต้น แม้การอ่านถูกต้อง ก็ควรมีการเน้นเรื่องที่สำคัญ เว้น
 ระยะเวลาแบ่งวรรคตอนในส่วนที่อ่านให้ถูกต้องด้วย

ทัศนีย์ สุกเมธี (2542 : 84) ได้แบ่งประเภทของการอ่านออกเป็น 2 ประเภท
 เช่นเดียวกันกับ วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2522 : 135 – 136) ดังนี้

1. การอ่านในใจ เป็นการอ่านเพื่อชวนขบหาความรู้และความเพลิดเพลิน
 ให้แก่ตนเอง การอ่านประเภทนี้มุ่งฝึกอัตราเร็ว และการจับใจความสำคัญ นักเรียนควรได้รับ

การฝึกฝนให้อ่านเป็น ไม่เพียงแต่อ่านได้ หรืออ่านออกเท่านั้น แต่จะมีความสามารถ
 ดังต่อไปนี้ คือ สรุปความ แปลความ ขยายความ วิเคราะห์คำ และวิเคราะห์ความหรือเนื้อ
 เรื่อง และวิพากษ์วิจารณ์ เนื้อเรื่องได้ การอ่านออกเสียง ได้แก่ การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว
 เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นรู้เรื่อง และ เข้าใจอ่านออกเสียงบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ เพื่อความ
 ไพเราะให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน และซาบซึ้ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การอ่านแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การอ่าน
 ออกเสียง และการอ่านไม่ออกเสียง หรือที่เรียกว่าการอ่านในใจ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านประเภท
 ใดผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน การอ่านจึงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่าน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะในการ
 อ่านของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การอ่าน และความสามารถของการ
 อ่าน ถึงแม้จะอ่านได้รวดเร็ว ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนอ่านก็ถือว่าเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์

จวีลักษ์ณ์ บุญยะกาญจน์ (2547 : 75) จัดอันดับความเข้าใจในการอ่าน
 ไว้ เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. การอ่านเอาเรื่อง (Literal Reading) การอ่านระดับนี้บังคับแล้วว่าอ่าน
 หนังสือออก อ่านได้ เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร ผู้อ่านจะใช้ความสามารถด้านความจำเป็น
 ส่วนใหญ่

2. การอ่านแปลความ ตีความ ขยายความ (Interpretative Reading) ผู้อ่าน
 ต้องใช้ความสามารถนอกเหนือจากการอ่านเอาเรื่อง คือ ต้องจำเรื่องต้องแปลความ ต้องขยาย
 ความ เป็นระดับความเข้าใจสูงไปกว่าระดับการอ่านเอาเรื่อง

3. การอ่านขั้นวิพากษ์ (Critical Reading) การอ่านระดับนี้ต้องใช้
 ความสามารถของสติปัญญาขั้นสูงสุด โดยอาศัยการอ่านระดับอ่านเอาเรื่อง

จรรยา บุญมีประเสริฐ (2537 : 23) ได้แสดงความเห็นว่า ความเข้าใจในการ
 อ่านไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพียงการตอบคำถามได้ถูกต้องเท่านั้น แต่หมายถึงความเข้าใจในการอ่าน
 ไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพียงการตอบคำถามได้ถูกต้องเท่านั้น แต่หมายถึงความเข้าใจ 2 ระดับ คือ

1. ระดับต่ำ ความเข้าใจระดับนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้อ่านพอใจกับสิ่งที่ตนอ่าน
 เข้าใจความหมาย และมีมโนทัศน์อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

2. ระดับสูงนักเรียนต้องจับใจความสำคัญให้ได้เข้าใจถึงแก่นของแนวคิดที่เขียนอยู่และสามารถเปรียบเทียบแนวคิดเหล่านั้นกับสิ่งที่เคยรู้มา เพื่อที่จะรับเอาสาระสำคัญและแนวคิดใหม่มาผสมผสานเป็นมโนทัศน์ทั้งใหม่และเก่าให้เข้าด้วยกัน

คัลล์แมน และคนอื่นๆ (Dallman and others, 1974, อ้างถึงใน ผกาวิ ปัญญาวรรณศิริ, 2540) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับเข้าใจข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation Level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความ ตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่อ่านได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation Level) คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งที่ผ่านมาโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่านพิจารณาตัดสิน

สรุปได้ว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านมีความสำคัญ และจำเป็นมากสำหรับครูผู้สอนอ่าน ในการกำหนดจุดประสงค์การอ่านของนักเรียนให้เหมาะสมกับระดับชั้น อายุ และความสามารถในการอ่าน ที่สำคัญ คือ เข้าใจในการอ่าน เป็นพื้นฐานของการอ่าน จับใจความเพราะผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่าน ไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านแล้ว จะไม่สามารถนำความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ฉะนั้นในการสอนอ่าน จับใจความ ผู้สอนจำเป็นต้องฝึกฝน ให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติเหล่านี้ เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความให้ได้ผล ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจความหมายของอักษร
2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ
3. ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์ วิเคราะห์
4. ระดับความเข้าใจขั้นสร้างสรรค์

กระบวนการอ่าน

ประเทิน มหาจันทร์ (2523 : 31) ได้สรุปว่า กระบวนการอ่านประกอบไปด้วย 2 กระบวนการดังนี้

1. กระบวนการทางกาย เมื่อร่างกายตอบสนองต่อสัญลักษณ์ที่สายตามองเห็นซึ่งประกอบด้วยทักษะแห่งการเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวของสายตา แล้วส่งข้อมูลที่ได้รับไปยังสมอง

2. กระบวนการทางสมอง ในขณะที่สายตากวาดไปตามเส้นของบรรทัดของตัวอักษร ผัสสะต่าง ๆ จะรับรู้ และสมองจะแปลความหมายทันที กระบวนการทางสมองขึ้นอยู่กับกระบวนการทางกายเป็นอันมาก เพราะการรับรู้ทางสายตาเป็นการเริ่มต้นของกระบวนการในการอ่าน การอ่านมีกระบวนการที่สลับซับซ้อน แต่สามารถศึกษาได้อย่างมีระบบ และมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรู้จักคำ

กระบวนการอ่าน เกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านรับรู้ความหมาย ถ้อยคำ ภาษาที่เขียนถ่ายทอดด้วยตัวอักษรให้เข้าใจตรงกัน ตามปกติเราไม่ได้อ่านคำ ๆ เดียว แต่อ่านเป็นวลี ประโยค ข้อความหรือเรื่องราว ดังนั้นเมื่ออ่านข้อความที่ยาวขึ้น หากรู้จักคำมากเท่าใดก็ยิ่งเข้าใจเรื่องราวมากขึ้นเท่านั้น ถึงแม้จะมีคำบางคำที่ไม่รู้จักมาก่อน คำที่รู้จักก็อาจช่วยให้เข้าใจความหมายของคำใหม่ได้

ขั้นที่ 2 การเข้าใจความหมายของสาร

สาร คือ ความหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อ ในการอ่านแต่ละคนจะเข้าใจความหมายไม่ตรงกัน คำเดียวอาจมีความหมายเดียว หรือหลายนัย สำหรับคนอื่น การเข้าใจสารของแต่ละคนขึ้นอยู่กับการศึกษาซึ่งแตกต่างหรือคล้ายกัน แล้วแต่ความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับคำ ประโยคหรือข้อความนั้น ๆ บริบทช่วยให้เข้าใจสารได้ตรงกัน หรือใกล้เคียงกับเจตนาของผู้เขียนได้

ขั้นที่ 3 การมีปฏิกริยาต่อสาร

ตามปกติเมื่อเราอ่านสิ่งใดเราย่อมคิดคล้อยตามหรือคัดค้าน แยกแยะข้อมูล และเปรียบเทียบความคิดต่าง ๆ ว่าส่วนใดเหมาะสม หรือตรงกับความหมายที่แท้จริงของเรื่องที่อ่าน ดังนั้นปฏิกริยาที่มีต่อสารจึงมีทั้งอารมณ์และความคิด ผู้ที่อ่านจะเป็นผู้ที่พิจารณาสารนั้นได้ ใช้ประสบการณ์การอ่าน และประสบการณ์ชีวิตร่วมกับความรู้ ความเข้าใจที่สะสมมาแต่เดิม ถ้าผู้อ่านขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้นก็ไมอาจเข้าใจได้ เมื่อไม่เข้าใจก็ตัดสินใจไม่ได้ว่าตอนใดสำคัญ ตอนใดเป็นความจริง ตอนใดเป็นความคิด จึงไม่สามารถสรุปความคิด และแก้ปัญหาใด ๆ ได้

ขั้นที่ 4 การรวบรวมความคิด

เมื่อผู้อ่านผ่านกระบวนการความคิดจากขั้นที่ 3 แล้ว จะถึงขั้นที่ 4 เป็นขั้นที่ตัดสินใจการอ่านเข้าใจเพียงใด เพราะความเข้าใจจะวัดได้โดยที่ผู้อ่านสามารถสรุปรวบรวมความรู้ความคิดจากสิ่งที่อ่านมาผสมผสานกับความรู้เดิม ความรู้ความคิดที่

ประสานกันขึ้นนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น ผู้อ่านจะเริ่มสนใจอะไรใหม่ ๆ หรือมีทัศนคติใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ หากได้รวบรวมความคิดแล้วก็ยังไม่เข้าใจสิ่งที่อ่านอยู่ ก็แสดงว่าขาดความรู้พื้นฐานขั้นที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ผู้อ่านจำเป็นจะต้องพัฒนาทักษะการอ่านตั้งแต่ขั้นแรก (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . 2526 : 532)

หลัก และทฤษฎีการสอนอ่าน

นักการศึกษาของไทย และของต่างประเทศ ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านไว้หลายท่าน ดังนั้น การเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิม และแสดงออกอย่างเหมาะสม การอ่านที่เน้นทฤษฎีพัฒนาการ มีแนวคิดในการเรียนรู้ เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก และจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ ตามวัย สิ่งสำคัญของช่วงอายุ คือ จะมีการเรียนรู้ทักษะเฉพาะอย่างไรในแต่ละช่วงอายุ ถ้าช่วงนั้นไม่เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม พัฒนาการเรียนรู้ในช่วงนั้นก็จะเป็นการพร่องไป และจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ในส่วนภายหลัง ดังนั้น การอ่านจึงเป็นกระบวนการรับรู้ซึ่งมีพื้นฐานมาจากช่วงพัฒนาการต่าง ๆ ตามความสามารถที่นักเรียนแสดงออกในการอ่าน เป็นเครื่องชี้ให้เห็นระดับพัฒนาการของนักเรียน แม้นมาศ ขวลิขิต (2528 : 9) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการอ่านเบื้องต้น ดังต่อไปนี้

1. อย่าเริ่มด้วยการอ่านขั้นสูงเกินสติปัญญา
2. อ่านตามความสนใจและรสนิยม
3. อย่าฝึกรอ่าน ต้องมีความสุขในการอ่าน
4. พัฒนาการอ่านตามระดับความรู้
5. อ่านเรื่องเดียวกันหลายครั้งจะได้รสต่างกัน
6. เลือกอ่านงานเขียนของนักเรียนอาวุโสที่มีพรสมตรงกัน
7. อ่านได้ทุกเวลาอย่าฝัดฝอน
8. ต้องอ่านด้วยวิจารณญาณ
9. อ่านเบื้องต้นต้องมีเหตุผลของตนเอง และเป็นสากล

บันลือ พฤษะวัน (2532 : 16-17) ได้กล่าวถึงการเรียนอ่านของเด็กไว้

3 ทาง คือ

1. เด็กเรียนอ่านโดยอาศัยตาสังเกตภาพที่สัมพันธ์กับคำ ภาพที่แสดงอาการเคลื่อนไหวสัมพันธ์กับประโยค การเรียนด้วยวิธีนี้อาศัยภาพเป็นเครื่องช่วยอ่าน ซึ่งเด็กจะสามารถอ่านเรื่องโดยอาศัยสถานการณ์ของภาพเป็นเครื่องบอกความเป็นไปของเรื่อง

2. เด็กเรียนอ่านโดยใช้เสียงพาไป ใช้เสียงวิเคราะห์เสียงแล้วผสมเสียงอ่าน การอ่านแบบนี้อาศัยวิเคราะห์เสียงผสมเสียงอ่านคำ แล้วอ่านออกเสียงตามไป

3. เด็กเรียนโดยอาศัยการจำรูปคำ การจำโครงร่างหยาบภายนอก ซึ่งคำเหล่านี้มีความหมายเด่นชัด เด็กจะระลึกถึงประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องช่วยแปลความหมาย และการแปลความหมายของประโยค โดยอาศัยรูปคำของประโยค จะเข้าใจได้ดีว่าจำเฉพาะคำ เด็กสนใจอ่านเรื่องราวมากกว่าอ่านเป็นคำ ซึ่งมีความหมายน้อยไม่เด่นชัด เป็นการเรียนอ่านทางสมอง

แลปปี และฟlood (Lapp and flood, 289 – 290 อ้างถึงใน ผกาวัคิ ปัญญาวรรณศิริ. 2540 : 42) ได้เรียบเรียงทฤษฎีการจัดลำดับข้อความ และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ซึ่งเป็นทฤษฎี ที่มีผลต่อการอ่านไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีเน้นการจัดลำดับข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับหลักจิตวิทยา 2 ประการ คือ การรับรู้ข่าวสาร และเมื่อรับรู้ข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมเป็นความรู้ใหม่ โดยที่ผู้อ่านรับรู้ข่าวสารแล้ว นำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิมของจริง หรือภาพ ถ้าไม่ตรงข้อความดังกล่าวก็จะอ่านข้อความช้า ถ้าข่าวสารที่อ่านให้ความรู้สึกในทางลบ จะต้องใช้เวลารับรู้มากกว่าข่าวสารที่ให้ความรู้สึกในทางบวก จากนั้นสมองก็จะบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่างของคำ และความหมายของประโยคได้

2. ทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่า ผู้อ่านมีวิธีการที่จะดึง ข้อความที่มีความหมายคล้ายกันมาเกี่ยวข้องกัน หรือขจัดความที่ไม่ต้องการออกข้อความที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ความสัมพันธ์ คือ ความเกี่ยวข้องขอความหมายในแต่ละประโยค

คาร์รอล (Carroll. 1964 : 118 อ้างถึงใน ผกาวัคิ ปัญญาวรรณศิริ. 2540 : 43) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านว่ามีหลักการ ดังนี้

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้การวางเงื่อนไขในการเรียนการสอนมีความมั่นคงถาวร ในการเรียนอ่านนั้นลำพังแต่การฝึกอ่านอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กเรียนอ่านหรือจำคำได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วย ครูควรคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการใช้การเสริมแรงด้วย

2. การหยั่งเห็น (Insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันของเด็ก แต่เกิดหลังจากการที่เด็กได้ลองผิดลองถูกมาหลายครั้ง เช่น เด็กเห็นคำว่า “กิน” มาก่อน แล้ว

มาพบคำว่า “บิน” เด็กก็จะอ่านคำว่า “กิน” แต่เมื่อได้รับการสอนหรือไม่ลองสะกดดู เป็นประสบการณ์แก่เด็ก เด็กก็จะอ่านคำว่า “บิน” ได้ถูกต้อง

ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์

เพียร์เจต์ กล่าวว่า ความรู้ คือประสบการณ์ที่ได้จากการสะสม (Cumulative) มาแล้วในอดีต กล่าวคือ เมื่อเด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกแล้ว ได้ผลลัพธ์ออกมา ก็จะเก็บสะสมไว้ในตัว เมื่อเด็กพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีก เด็กจะคาดหวังทันทีว่าผลลัพธ์ควรจะออกมาเหมือนที่เคยเป็นมาแล้ว เด็กจะค่อย ๆ ประสมประสาน (Assimilation) ความรู้ใหม่กับความรู้เก่าเข้าด้วยกันเป็นประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ ไปใช้ในการทำปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เด็กพบครั้งต่อไป

องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการเช่นกัน ได้มี ผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

จรรยา บุญมีประเสริฐ (2537 : 25) กล่าวว่าองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของความเข้าใจในการอ่านมีอยู่ 9 ประการ คือ

1. ความรู้ในเรื่องศัพท์
2. ความมีเหตุผลในการอ่าน ความสามารถในการหาความหมาย และรวบรวมความหมายของใจความหลาย ๆ ใจความเข้าด้วยกัน
3. ความสามารถในการหาข้อความที่ผู้เขียนแสดงสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง อย่างกระชับแจ่ม เพื่อเป็นประโยชน์ในการรวบรวมความคิดของเรื่องได้
4. ความสามารถในการแสดงความมุ่งหมาย ความสนใจ หรือความคิดของผู้เขียน
5. ความสามารถในการหาจุดมุ่งหมายของคำที่ไม่คุ้นเคยจากข้อความ หรือสามารถตัดสินใจได้ว่าในบรรดาความหมายหลาย ๆ อย่างของคำนั้น ความหมายใดจะเหมาะสมกับคำนั้นหรือในข้อความนั้น
6. ความสามารถในการรวบรวมเนื้อหาย่อย ๆ ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องที่อ่านได้
7. ความสามารถในการติดตามวิธีดำเนินเรื่อง ของเรื่องราวที่อ่าน และสามารถคาดคะเนเรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อนและภายหลังเรื่องที่อ่านได้
8. ความรู้เรื่องวิธีการเขียนต่าง ๆ
9. ความสามารถในการหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

ชลธิรา กลัดอยู่ (2517 : 25 - 26) กล่าวว่า การอ่านจับใจความสำคัญ เป้าหมายการอ่านเพื่อทำความเข้าใจในความสำคัญของข้อความ ใจความสำคัญนั้นมีได้มีความหมายจำกัดเพียงเนื้อเรื่องที่สำคัญเท่านั้น นักอ่านที่ดีจะเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้หลายแง่ เช่น เก็บความรู้ เนื้อเรื่องที่สำคัญ แนวความคิด ทักษะการตีความของผู้เขียน และ จุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง ดังนั้น ครูจึงควรฝึกทักษะการอ่านเพื่อทำความเข้าใจให้แก่เด็ก โดยยึดจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อการอ่านเพื่อทำความเข้าใจให้แก่เด็ก โดยยึดจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นแนวทางในการฝึกทักษะ

สมบัติ มหารศ (2530 : 120) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนอ่านเพื่อทำความเข้าใจดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนอ่าน และจับใจความสำคัญได้ ไม่ใช่อ่านเพื่อจับชั่วโมงไปเฉย ๆ เพื่อให้กิจกรรมการอ่านมีความหมาย การอ่านเพื่อทำความเข้าใจนิยมการอ่านจากเอกสาร กระดาษแบบฝึกหัดที่ครูเตรียมมาเฉพาะ ไม่ควรอ่านจากหนังสือทั้งเล่ม ควรใช้เวลาอ่านเฉพาะ และทำแบบฝึกหัดในชั่วโมงนั้น ๆ ให้ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านว่ามีสาระอะไรบ้างโดยให้เล่า ให้รายงาน ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน
2. อ่านเพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง หรือคำแนะนำ ฝึกการใช้สายตา การอ่านเพื่อทำความเข้าใจนิยมฝึกทักษะในการอ่านเร็ว และตอบคำถามได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
3. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ทำนายว่าเรื่องที่อ่านนั้นจะลงเอยไปในรูปใด
4. อ่าน และทำรายงานย่อได้ โดยเฉพาะการอ่านประเภทนี้ต้องการการฝึกทำโน้ตย่อ
5. อ่านเพื่อหาความจริง และแสดงข้อคิดเห็นประกอบได้

4. ทักษะการเขียน

ความหมายของการเขียน

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528 : 9) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่าการเขียนเป็นทักษะการส่งสารที่สำคัญในชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ การเรียบเรียง ความคิด ตลอดจนศิลปะการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาเพื่อแสดงออกถึงความสามารถ อุปนิสัย รสนิยม เจตคติ

นพพล จันทร์เพ็ญ (2534 : 9) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนคือ การแสดงออกในการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์โดยอาศัยตัวอักษรเป็นสื่อ เพื่อถ่ายทอด

ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความต้องการและความในใจของเราให้ผู้อื่นทราบ การเขียนมีลักษณะเป็นการสื่อสารที่ถาวร สามารถคงอยู่ยาวนานตรวจสอบได้ เป็นหลักฐานอ้างอิงนานับพันนับหมื่นนับปี ถ้ามีการรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้

อัจฉริมา เกิดผล (2540 : 73) กล่าวถึงการเขียนว่า คือ การสื่อความหมายโดยมีตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการส่งสารเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบความรู้ ความคิดและความรู้สึกของผู้เขียน

ดังนั้น การเขียน คือวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นการเสนอความรู้ ประสบการณ์ จินตนาการและแนวความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน โดยผ่านตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ ซึ่งควรจะได้รับการศึกษาฝึกฝนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนรูปแบบใดก็ตาม

จุดมุ่งหมายของการเขียน

สนิท ตั้งทวี (2528 : 37 – 38) ได้เสนอแนวความคิดของจุดมุ่งหมาย ในการสอนเขียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในข้อต่อไปนี้

1. เขียนตัวหนังสือให้ชัดเจน สวยงาม น่าอ่าน มีความเป็นระเบียบและรวดเร็ว
2. เขียนหนังสือ ได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
3. ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง
4. เลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมกับเนื้อความและความนิยม
5. ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นภาษาที่กะทัดรัด สละสลวย ชัดเจน และเข้าใจง่าย
6. แก่จำนวนภาษาที่ไม่ถูกต้อง ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาได้
7. เขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้
8. เขียนตอบคำถามได้ตรงประเด็น
9. เขียนเรื่อง โดยใช้ถ้อยคำชักจูง โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
10. เขียนได้ถูกต้องตามแบบการเขียนทุกประการ

กล่าวโดยสรุปว่า จุดมุ่งหมายในการสอนเขียนนั้นจะต้องเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนเพื่อใช้ในการสื่อสารได้ และจะต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชานั้น ๆ ทั้งนี้ครูจะต้องให้นักเรียนฝึกการเขียน โดย อิงหลักการเขียนตามรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

ความสามารถในการเขียน

ความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถในการเรียบเรียงข้อความได้อย่างเป็นระบบ โดยใช้ความคิด ความรู้ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความเข้าใจระหว่างผู้อ่านและผู้เขียนได้ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สุกัทร อักษรานุเคราะห์ (2532 : 108) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียน คือ ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล เลือกสรรสิ่งที่ตนต้องการนำมาลำดับความด้วยการเรียบเรียงเป็นตัวอักษรเพื่อให้ ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกทางความคิดได้ตรงกับจุดประสงค์ของผู้เขียน ซึ่งภาษาที่ใช้ในการเขียนค่อนข้างจะเป็นทางการมีระเบียบแบบแผนมากกว่าภาษาที่ใช้พูด

สรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียน คือ ความสามารถในการใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึง แนวความรู้ ความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ออกมา โดยใช้ตัวอักษรสื่อความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้อง ตรงกันระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน

องค์ประกอบของความสามารถในการเขียน

ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ยากกว่าทักษะอื่น ๆ ในทางภาษา ความสามารถในการเขียนต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ หลายด้านเพื่อให้การเขียนมีประสิทธิภาพ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทรรศนะไว้ดังนี้

สนิท ตั้งทวี (2528 : 47-48) สรุป ถึงองค์ประกอบที่จำเป็นและสำคัญต่อความสามารถในการเขียนไว้ดังนี้

1. ทักษะทางภาษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาได้ถูกต้อง
2. ทักษะลีลาในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้ประโยคและภาษาได้อย่างเหมาะสม
3. ทักษะกลไกในการเขียน หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องหมายวรรคตอนการเขียนตัวอักษรและสะกดคำได้ถูกต้อง
4. ทักษะการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถที่จะเขียนได้ตามความคิด และลำดับความคิดนั้น อย่างสมเหตุสมผล มีลีลาการเขียนที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่องนั้น

อัจฉิมา เกิดผล (2540 : 84-85) ให้ทรรศนะว่า ในการที่จะเขียนได้ชัดเจน คล่องแคล่ว และสื่อความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจได้คั้นั้น ผู้เขียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบเหล่านี้ คือ

1. เนื้อหา ในการเสนอเนื้อหาของงานเขียน ผู้เขียนควรคำนึงถึงความสัมพันธ์ของถ้อยคำ ความชัดเจน การมีความคิดริเริ่ม และความมีเหตุผล

2. กระบวนการของผู้เขียน ผู้เขียนควรมีกระบวนการเขียนที่ครบวงจร ได้แก่ การได้มาซึ่งความคิด การเริ่มลงมือเขียน การเขียนร่าง และการทบทวนแก้ไข

3. ผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องพิจารณาก่อนลงมือเขียน ผู้อ่านเป็นใคร เพื่อสามารถผลิตงานเขียนนั้นให้เหมาะสมกับผู้อ่าน

4. จุดประสงค์ ผู้เขียนจะต้องมีเหตุผลในการเขียนงานแต่ละชิ้น

5. การเลือกใช้คำ ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกใช้คำศัพท์ สำนวน และคำที่แสดงความรู้สึกได้เหมาะสม

6. การเรียบเรียงข้อความ ผู้เขียนควรคำนึงถึงการเรียบเรียงถ้อยคำเป็นปริเฉท ประโยคใจความสำคัญและประโยคสนับสนุน การใช้เครื่องหมายสัมพันธ์และความเป็นเอกภาพ

7. กลไกในการเขียน ผู้เขียนควรคำนึงถึงลายมือการสะกดและเครื่องหมายวรรคตอน

8. การใช้ภาษา ผู้เขียนควรคำนึงถึงลายมือ กฎเกณฑ์ การใช้คำกริยา ความสอดคล้อง ระหว่างประธานและกริยา คำนำหน้านาม และคำสรรพนาม

9. ความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค ผู้เขียนควรคำนึงถึงโครงสร้างประโยคขอบข่ายของประโยค และการเลือกใช้ลีลาของประโยค

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของความสามารถในการเขียน ที่จะทำให้การเขียนมีประสิทธิภาพนั้นมีหลายประการคือ ความเข้าใจด้านไวยากรณ์ ความสามารถในการใช้ภาษา และกระบวนการเขียน ผู้เรียนสามารถเขียนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนตั้งใจไว้

หลักในการสอนการเขียน

หลักสำคัญบางประการในการสอนการเขียนมีดังนี้

1. ครูควรจะได้ทำการทดสอบความรู้พื้นฐานทางการเขียนของนักเรียนเสียก่อนที่จะมีการสอนในกรณีที่ไม่มีแบบทดสอบมาตรฐาน ก็ควรจะได้สร้างแบบทดสอบตัวเลือกไว้ใช้เองซึ่งใช้สำหรับวัดความสามารถในการสะกดคำ การผูกประโยค และการเรียบเรียงข้อความ แบบทดสอบดังกล่าวนี้ จะช่วยครูผู้สอนได้ทราบว่านักเรียนเหล่านี้มีความสามารถทางการเขียนอยู่บ้างแล้วแค่ไหน นอกจากนั้นยังช่วยครูให้ได้ทราบถึงพัฒนาการทางการเขียนหลังจากที่ได้สอนไปแล้วทุกระยะ

2. การสอนทักษะทางการเขียนนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนเรื่องใดก็ตาม ครูไม่ควรไปกำหนดหัวข้อเรื่องให้ตายตัว ควรให้นักเรียน ได้มีโอกาสเลือกเรื่องที่จะเขียนหรือเขาควรจะมีส่วนร่วมในการเสนอหัวข้อเรื่องด้วย

3. การสอนทักษะการเขียน ครูไม่ควรแยกสอนจากทักษะอื่น ๆ คือทักษะฟัง ทักษะพูด ทักษะอ่าน และถ้าสามารถให้มีความสัมพันธ์ไปถึงวิชา วรรณคดี หลักภาษา ศิลปะ หรือวิชาอื่น ๆ ได้ก็จะเป็นการดี

4. ทักษะการเขียนเป็นวิชาทักษะที่ค่อนข้างจะยุ่งยาก ซับซ้อน นักเรียนส่วนมากไม่ค่อยสนใจเรียนเหมือนวิชาอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงควรใช้หลักของการเสริมแรง เสริมกำลังใจหลายรูปแบบ เช่น จัดให้มีการประกวดงานเขียนประเภทต่าง ๆ ยกย่องและให้เกียรติแก่นักเรียนที่มีผลงานเขียนดีเด่น การให้รางวัล การชมเชย เหล่านี้เป็นต้น

5. การสอนเขียนนั้นไม่ควรมุ่งแต่จะให้กฎเกณฑ์หรือทฤษฎี ควรจะให้มีการปฏิบัติจริง ทำจริงให้ได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

6. การสอนทักษะการเขียนให้ได้ผลนั้น ครูไม่ควรใช้การอธิบายอย่างเดียว ควรใช้สื่อการสอนประกอบด้วย เพราะสื่อการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแจ่มชัด และไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย

7. ครูควรวางแผนการสอนอย่างละเอียดและชัดเจน เช่น ควรมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง และควรจะให้ป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งสามารถเน้นพฤติกรรมกาเขียนของผู้เรียนได้อย่างแจ่มชัด การนำเข้าสู่บทเรียน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมที่จะทำให้ทักษะการเขียนสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ พร้อมทั้งสื่อการเรียนและเกณฑ์การประเมินผล

8. นักเรียนควรจะมีส่วนร่วมในการวัดผล และการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลการเขียนด้วยทั้งนี้เพื่อที่จะให้ได้ทราบแนวทางในการวัดผลว่าควรจะเป็นอย่างไร เพื่อว่าตัวเขาเองจะได้รู้จักใช้ดุลพินิจและวิจารณ์ญาณในการทำงาน

หลักในการสอนการเขียนมีดังนี้

1. ก่อนที่จะลงมือสอน ครูควรได้ทดสอบความสามารถในการเขียนของนักเรียนในกรณีที่ไม่ได้มีข้อทดสอบมาตรฐาน ครูควรได้สร้างข้อทดสอบขึ้นไว้ใช้เอง การผูกประโยคและ การเรียบเรียงข้อความเข้าด้วยกัน

2. ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีความสามารถในด้าน การเขียนการส่งสาร โดยการเขียนและสามารถชี้ให้เห็นว่า ผู้มีความสามารถในการเขียนก็อาจจะยึด การเขียนเป็นอาชีพ ซึ่งนอกจากจะมีรายได้ดีแล้วยังมีเกียรติในสังคมด้วย

3. ในการเขียนแต่ละครั้ง ครูควรให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ในการเขียนแต่ละครั้งอย่างชัดเจน พร้อมทั้งทราบประโยชน์ของการฝึกฝนทักษะนั้น ๆ ด้วยและถ้าเป็นไปได้ ครูควรให้นักเรียนตั้งวัตถุประสงค์ในการเขียนด้วย

4. การสอนทักษะการเขียนไม่ควรแยกจากทักษะอื่น ๆ ควรสอนให้สัมพันธ์กันไป และถ้ามีโอกาสก็ควรสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เช่น สังคมศึกษา ศิลปะ เป็นต้น

5. ในการสอนทักษะการเขียน ครูควรพลิกแพลงใช้วิธีการสอน หลายวิธี เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าสนใจ มีชีวิตชีวา และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเขียน

6. ครูควรจัดให้มีกิจกรรมการประกอบหลาย ๆ ประเภท นักเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมนั้นด้วย และกิจกรรมการเขียนควรเป็นกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ตรง นักเรียนได้มีโอกาสลงมือในการฝึกปฏิบัติให้มาก

7. ในการสอนทักษะการเขียนที่จะให้ได้ผลดีนั้น ครูควรจะได้ใช้สื่อการสอนประกอบด้วย เพราะสื่อการสอนนอกจากจะเร้าความสนใจแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนลึกซึ้งยิ่งขึ้น

8. ในกรณีที่นักเรียนประสบปัญหาในการเขียน เช่น ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้งออกมาเป็นภาษาเขียน ครูอาจช่วยได้โดยการสร้างสถานการณ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเขียน

8. เมื่อนักเรียนเขียนตามที่คร่อมอบหมายแล้ว ครูควรรีบตรวจให้เสร็จแล้วคืนให้นักเรียน พร้อมทั้งเขียนติชมให้ชัดเจน เพื่อที่นักเรียนจะได้ทราบว่า ตนมีข้อดี ข้อเสียอย่างไร ทั้งนี้เป็นการช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจในการเขียนต่อไป

9. นักเรียนควรได้มีส่วนร่วมในการวัดผลและการสร้างเกณฑ์ในการประเมินผล การเขียนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ทราบว่า แนวทางในการวัดผลควรเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการใช้เหตุผลและการใช้วิจารณญาณไปในตัว (สนิท ตั้งทวี.

2528 : 38-40)

การสอนทักษะการเขียน

ในการเรียนภาษา นอกจากผู้เรียนจะต้องฟังให้เข้าใจ พุคสื่อความหมายได้ อ่านสิ่งที่ผู้เขียนเขียนให้เข้าใจ แล้วยังต้องเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนอีกด้วย การเขียนยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อีกหลายประการ เช่น ช่วยเสริมการเรียนรู้

โครงสร้างทางไวยากรณ์ จำนวน คำศัพท์ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เข้าใจและถูกต้องยิ่งขึ้น เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด

อัจฉิมา เกิดผล (2540 : 61-64) ได้เสนอแนะกิจกรรมการสอนไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. การเขียนที่มีการควบคุม เป็นการเขียนที่มีลักษณะดังนี้ คือ

1.1 การคัดลอก เป็นกิจกรรมที่ต้องฝึกทักษะการเขียนให้เด็กได้ง่ายที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับคำศัพท์ รูปแบบของประโยค ข้อความ การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น

1.2 การเติมคำให้สมบูรณ์ เป็นการฝึกเขียนที่ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถมากกว่าการคัดลอก วิธีนี้ครูผู้สอนทำได้โดยนำเอาข้อความมาให้ให้นักเรียนอ่าน 2 – 3 ครั้ง ก่อนหลังจากนั้นจะตัดคำใดคำหนึ่ง ออกจากข้อความนั้นทิ้งไป แล้วให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการหาคำมาเติมข้อความนั้นให้สมบูรณ์

1.3 การเขียนเรียงความแบบอยู่ในกรอบควบคุม การเขียนเรียงความของขั้นนี้เป็นแบบฝึกหัดที่ยากขึ้น โดยให้นักเรียนเลือกเอาส่วนต่าง ๆ ของภาษารวมกันเป็นประโยค หรือ ข้อความตามความเหมาะสม โดยเลือกจากคำที่ครูกำหนดให้

1.4 การฝึกเขียนจากทักษะการฟัง เป็นการฝึกการเขียนจากการฟัง 2 – 3 ครั้ง หลังจากนั้นครูจะให้นักเรียน เขียนเรื่องหรือข้อความ ให้มีข้อความใกล้เคียงกับเรื่องที่ครูอ่านให้ฟังมากที่สุด หรือครูอาจจะให้นักเรียนฟังเรื่องราว หรือข้อความ จากเทปแล้วเขียนข้อความนั้นจากการที่ได้ฟังจากเทป

1.5 การเขียนโดยใช้รูปภาพ ครูอาจจะหารูปภาพหรือการ์ตูนต่าง ๆ เป็นเรื่อง ๆ มาใช้สอนนักเรียน วิธีสอนหรือครูเอาภาพเหล่านี้ เป็นตัวกำหนดโครงเรื่องให้นักเรียน และนักเรียนจะต้องพยายามผูกเรื่องจากภาพตามความคิดจินตนาการ และประสบการณ์ของตนเอง ครูเป็นช่วยเหลือให้คำแนะนำ

1.6 การรวมประโยคเข้าด้วยกัน เป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่จะปูพื้นฐานทางความสามารถทางการเขียน โดยให้ผู้เรียนพยายามรวมประโยคที่มีใจความใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน

2. การเขียนบทชี้แนะ เป็นการเขียนที่ผู้เรียนต้องแสดงความสามารถและความคิดเห็นมากขึ้น ครูเป็นเพียงผู้วางโครง และจุดสำคัญให้เท่านั้น ก่อนเขียนผู้เรียน จะต้องอภิปรายรวมกันในหัวข้อสั้น ๆ ก่อน แล้วจึงเขียน โดยการเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับสิ่งที่ตนต้องการแสดงออก

3. การเรียนรู้ภาษาปริบท การเรียนรู้ภาษาควรเริ่มจากการรับรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามลักษณะปริบทภาษาต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบภาษาหรือชนิดของเนื้อความต่าง ๆ นักภาษาศาสตร์การศึกษาใช้คำจากภาษาฝรั่งเศสว่า “Genre” ภาษาไทยใช้คำว่า อรรถลักษณะของภาษา

ในการสอนทักษะการเขียน ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ในการสอนทักษะการเขียน คือ

3.1 ผู้เรียนควรคุ้นเคยกับรูปแบบภาษาเขียนหลาย ๆ แบบทั้งนี้ถ้าผู้เรียนเห็นแต่บทสนทนาหรือการเขียนแบบเล่าเรื่อง ผู้เรียนก็ไม่สามารถเขียน จดหมายหรือรายงานได้ ดังนั้น จึงควรอธิบายรูปแบบการเขียนแบบต่าง ๆ เช่น แบบเล่าเรื่อง แบบบรรยาย เป็นต้น

3.2 ผู้เรียนจะต้องทราบว่า กลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนมีอะไรบ้าง เช่น การเขียนตัวอักษร กฎการเรียบเรียงประโยค การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การใช้เครื่องหมายพิเศษความต่าง ๆ

3.3 ผู้เรียนควรได้เขียนสิ่งที่เกี่ยวข้องในชีวิตจริง เพื่อช่วยให้เกิด แรงจูงใจ และเห็นความสำคัญที่จะเขียน เพราะจะต้องใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

3.4 ผู้สอนพึงระลึกเสมอว่า ไม่มีวิธีใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด ผู้สอนที่ใช้แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร อาจใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบ ตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการเขียนแบบปริบทต่าง ๆ การเขียนเรียงความ โดยการวางกรอบให้เขียน การเขียนแบบอิสระ การฝึกประโยค การวิเคราะห์ปริบทที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นของทุกวิธี

3.5 ผู้สอนจะต้องตระหนักในหลักการที่ว่า การเขียนคือ การเขียนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ไม่ใช่เขียนเพียงประโยคเดี่ยว ๆ เท่านั้น ผู้เขียนจะต้องเขียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนและผู้อ่าน

3.6 . ผู้สอนควรแลกเปลี่ยนลักษณะการทำงานระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ตัวต่อตัว มาเป็นผู้สอนและผู้เรียนหลาย ๆ คน เปลี่ยนบทบาทจากผู้ซึ่งข้อคิดและผู้ตรวจข้อสอบ มาเป็นผู้อ่าน และช่วยวิจารณ์ ฉบับร่างของผู้เขียนแทน และผู้เรียนกับผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานด้วยตนเอง

จากข้อเสนอแนะต่าง ๆ สรุปได้ว่า การสอนเขียนนั้นมีหลายลักษณะ ผู้สอนควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับนักเรียนที่สอน จุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนเขียน คือ ผู้เขียนสามารถเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่อง ได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน

การวัด และประเมินผลการเขียน

สนิท ตั้งทวี (2528 : 48-50) สรุปถึงองค์ประกอบที่นำมาใช้พิจารณาเพื่อวัดความสามารถในการเขียน 5 ประการ คือ

1. เนื้อหา ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกและความรู้ที่ผู้เขียนเสนอแก่ผู้อ่าน
2. วัตถุประสงค์ในการเขียน ได้แก่ งานเขียนนั้นจะต้องคำนึงถึง
3. วัตถุประสงค์และผู้อ่านตลอดเวลา ซึ่งรวมถึงความสามารถในการเลือกสรร

การจัดและลำดับเรื่องราวให้มีความต่อเนื่องกันด้วย

4. ไวยากรณ์ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนประโยคที่ถูกต้อง
5. สติลาการเขียน ได้แก่ การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร เพื่อให้เกิดลักษณะ

เฉพาะของผู้เขียน

6. กลไกการเขียน ได้แก่ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการสะกดตัวอักษรที่ถูกต้องสำหรับการวัดผลประเมินผลทักษะการเขียนนั้น วิธีที่ดีและตรงที่สุดคือ การใช้แบบทดสอบชนิดอัตนัย คือให้นักเรียนลงมือเขียนบรรยายจริง ๆ ซึ่งเป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยคำถามที่มีจำนวนไม่มากนัก ผู้ตอบจะต้องคิดหาคำตอบเอง โดยรวบรวมความรู้ ความคิด แล้วแสดงออกเป็นภาษาเขียนอย่างถูกต้อง

สรุป จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษา และนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การวัด และประเมินผล การปรับปรุงเนื้อหาในการสอนบางส่วน โดยเน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้งนี้ได้นำแนวทางการพัฒนาทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษต่อไป

4. แผนการจัดการเรียนรู้

4.1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

กรมวิชาการ (2545 : 5) กล่าวว่า แผนการสอน คือ การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่ทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) กล่าวว่า แผนการสอน หมายถึง แผนหรือโครงการ ที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 159) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือ แนวทางในการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอน หมายถึง แผนงานหรือ โครงการที่จัดทำขึ้นล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนของครูผู้สอนสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

ทองพุด บุญอึ้ง (2536 : 4) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของแผนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิจัยวัดผลและประเมินผล ศึกษาเอกสารและหลักสูตรอื่นๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ทั้งในเรื่องของทรัพยากรของโรงเรียน ทรัพยากรของท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น
3. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสอนของครูมีคุณภาพสอดคล้องกับผู้เรียน ระยะเวลา จำนวนคนที่ใช้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ครูสอนได้ครบถ้วน ทันเวลา ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการ เพียงตรง เสนอแนะแก่บุคลากร ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ได้เป็น อย่างดี
5. เป็นคู่มือสำหรับครูที่สอนแทนได้
6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพครูที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการ ฝึกฝน โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพด้วย

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 2) ได้กล่าวว่า การจัดทำแผนการสอนจะก่อให้เกิด ประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการ เรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมด้านต่างๆ

2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียน การสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูผู้สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอน อย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็น ผลงานทางวิชาการ

4.2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน

กรมวิชาการ (2544 : 5) ได้กล่าวถึง สิ่งที่ควรกล่าวให้ชัดเจนในแผนการสอน ได้แก่

- 4.2.1. ชื่อเรื่อง
- 4.2.2. จำนวนคาบ
- 4.2.3. สาระสำคัญ
- 4.2.4. จุดประสงค์การเรียนรู้
- 4.2.5. กิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.2.6. สื่อการเรียนการสอน
- 4.2.7. การวัดผลประเมินผล

ชัยงค์ พรหมวงศ์ (2539 : 129) ได้กล่าวถึงข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการสอน ไว้ 8 ประการ คือ

1. สภาพปัญหาและทรัพยากรในแง่กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ ข้อมูลส่วนนี้ จะทำให้ผู้วางแผนการสอนกำหนดรูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่ออย่างชัดเจน
2. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นข้อมูลที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อกำหนดเรื่องที่จะสอนโดย กำหนดเป็นลำดับหน่วยใหญ่ที่อาจต้องสอนหลายครั้ง ระดับหน่วยย่อยที่เป็นปลีกย่อยของ หัวข้อใหญ่และระดับบทเรียนเป็นเนื้อหาในการสอนหนึ่งครั้ง สำหรับเนื้อหาสาระระดับ บทเรียนก็ต้องวิเคราะห์ออกเป็นหัวเรื่อง และหัวข้อย่อยเช่นเดียวกัน
3. การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ระดับความพร้อม และความรู้เดิมของ นักเรียน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนมีความจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ ผู้เรียนในระดับต่าง ๆ

4. มโนคติหรือความคิดรวบยอดเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “สาระ” หรือแก่นของเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้รับซึ่งเปรียบเทียบได้ง่ายๆ กับการปรุงอาหารที่ต้องกำหนดสมดุลของสารอาหารที่ผู้บริโภคจะได้รับ การสอนก็เช่นเดียวกัน ครูต้องกำหนดชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนได้รับมโนคติหรือความคิดรวบยอดที่เป็นแก่นสาระอะไรบ้าง

5. วัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายแห่งความสำเร็จ ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนที่ครูกำหนดไว้ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ สำหรับวัตถุประสงค์นิยมกำหนดไว้ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. กิจกรรมการเรียน เป็นข้อมูลที่ครูกำหนดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะให้นักเรียนประกอบกิจกรรมการเรียนอะไรบ้าง โดยคำนึงถึงกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและกิจกรรมรายบุคคลกิจกรรมการเรียนต้องจัดไว้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

7. สื่อการสอน เป็นข้อมูลที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้าเช่นเดียวกัน โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลัก

8. การประเมินผล เป็นข้อมูลที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างไร ทั้งส่วนที่เป็นพฤติกรรมเดิม (ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว) พฤติกรรมต่อเนื่อง (พฤติกรรมย่อยที่ครูให้นักเรียนเรียนรู้ไปที่ละน้อย) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (พฤติกรรมที่เป็นผลลัพธ์ที่ครูกำหนดหมายไว้)

4.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการเรียนรู้หรือแผนการสอน

แผนการเรียนรู้ เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ดีจะต้องสามารถตอบคำถามได้ว่า จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อะไร มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไร จะใช้สื่อ อุปกรณ์อะไรบ้าง จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดพฤติกรรมหรือคุณสมบัติตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอนการทำแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนี้ (รุจิรุ ภูสาระ. 2545 : 159)

4.3.1 ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระรวมทั้งแนวคิด ขอบเขตของกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเป็นกรอบในการพัฒนาแผนการเรียนรู้

4.3.2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ปลายทางที่กล่าวถึง อันได้แก่ จุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา

4.3.3. เขียนโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด ได้แก่ สาระสำคัญที่เน้น
ความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะ ลักษณะนิสัย และจุดประสงค์นำทางตามหัวข้อย่อย

4.3.4. สร้างแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบของแผนการเรียนรู้ ดังตัวอย่าง

แผนการเรียนรู้.....	หน่วยการเรียนรู้.....	ชั้น.....
กลุ่มสาระการเรียนรู้.....	จำนวนคาบ.....	
สาระสำคัญ		
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง		
เนื้อหา		
กิจกรรมการเรียนการสอน		
สื่อการเรียนการสอน		
การวัดการประเมินผล		

แผนภาพที่ 4 ตัวอย่างส่วนประกอบของแผน

วัฒนาพร ระบุบุทกซ์ (2542 : 64-124) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการแปลงหลักสูตรไปสู่
แผนการสอน ประกอบด้วย

1. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตร
2. ศึกษาจุดประสงค์กลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตร
3. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา
4. จัดทำโครงสร้างรายวิชา
5. ทำโครงสร้างแนวทางการสอน
6. ทำแผนการสอน

หลังจากการแปลงหลักสูตรสู่แผนการสอนแล้ว การดำเนินการขั้นต่อไป คือ การจัด
รายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการทำแผน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากครูผู้สอนจะต้องใช้หลักการในการจัดทำแผน
การสอนในองค์ประกอบต่างๆ และหลักการแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลางมาพิจารณาควบคู่กันไปในการออกแบบ และจัดทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ

ที่สำคัญของแผนการสอน คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ ผู้เรียน การเรียนการสอน (Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้และมีพฤติกรรม ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้จริงหรือไม่ ซึ่งมีขั้นตอนการเขียนแผนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ มีทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ จะต้องเขียนให้ ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) คือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ เน้นความสามารถทางด้านสมอง ด้านทักษะ (Skill) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นการ ปฏิบัติที่ต้องลงมือทำด้านจิตพิสัย (Affective) คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรม หรือเจตคติ

ขั้นที่ 2 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน (Learning) เป็นการพิจารณาว่า การเรียนการสอนในแผนนั้นมีจุดเน้นหรือสาระสำคัญอะไร จะต้องสอนเนื้อหาใดจะ ครอบคลุมครบถ้วน จะเลือกใช้เทคนิคหรือวิธีสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึง จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และใช้สื่อการเรียนการสอนใด จึงจะสอดคล้อง เหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนด

ขั้นที่ 3 การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล (Evaluation) จัดเป็นกิจกรรมสำคัญที่แทรก อยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การเรียนการสอน เป็นการ ประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนจะต้องเป็น การประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ และ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา/ภาคเรียน จะต้องเป็นการประเมินเพื่อตัดสินผล การเรียนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

4.4 รูปแบบแผนการสอน

หลังจากทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะเป็นขั้นตอนของการนำรายละเอียดมาเขียนแผนการสอน โดยทั่วไปนิยม 2 รูปแบบ คือ

4.4.1 รูปแบบแผนการสอนแบบเขียนเรียงลำดับ เป็นการเขียนแผนการสอนโดย นำรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมาเขียนเรียงลำดับเป็นข้อ ตามหัวข้อขององค์ประกอบที่ กำหนด ดังตัวอย่าง

แผนการสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....
 ชั้น..... จำนวน.....คาบ

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.1 จุดประสงค์นำทาง
 - 2.2 จุดประสงค์ปลายทาง
3. เนื้อหา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล

4.4.2 รูปแบบแผนการสอนแบบตาราง เป็นการเขียนแผนการสอนโดยนำรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบมาเขียนในลักษณะตาราง ดังตัวอย่าง

แผนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RACHAPHONG MAHASARAKHAM UNIVERSITY
 กลุ่มสาระการเรียนรู้.....หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....

ชั้น..... จำนวน.....คาบ

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นตอนการวางแผนและเตรียมการสอนรายวิชา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

 1. กำหนดปริมาณเวลาที่ใช้ในการสอนแต่ละเรื่องควรใช้เวลากี่นาที หรือกี่คาบเรียน ในการกำหนดเวลาต้องรวมเรื่องการประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) และเวลาที่ใช้ในการสอนปลายภาคด้วย
 2. กำหนดปฏิทินการสอน ว่าเรื่องใด บทใด จะสอนในคาบใด วันใด
 3. วางแผนและเตรียมการสอนแต่ละครั้งหรือคาบ สิ่งที่จะต้องกำหนดในการวางแผนและเตรียมการสอน คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหา สาระที่จะเรียนจะสอน

การดำเนินการสอน ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสอน กิจกรรมต่าง ๆ สื่อการสอนหรืออุปกรณ์ วิธีการประเมินผล ทั้งนี้อาจใช้แบบฟอร์ม และวิธีการดังต่อไปนี้

ด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน ควรเขียนในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และ ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

ด้านเนื้อหาวิชา จะระบุเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ เนื้อหาวิชาที่จะสอนต้องมีความยากง่ายพอเหมาะกับระดับความสามารถของผู้เรียน

ด้านการดำเนินการ จะระบุให้ชัดเจนในการสอนครั้งนั้นหรือคาบนั้นจะดำเนินการสอนอย่างไร ใช้วิธีสอน รูปแบบการสอนหรือกิจกรรมใด ควรระบุถึงวิธีสร้างความพร้อมในการเรียน การสอน

ด้านสื่อการเรียนการสอน จะระบุสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนครั้งนั้น หรือ คาบนั้น ซึ่งอาจเป็นหนังสือ เอกสาร รูปภาพ แผ่นใส วีดิทัศน์ ฯลฯ ทั้งนี้ต้องเตรียมสื่อเหล่านั้นไว้ล่วงหน้ามีการตรวจสอบความพร้อมก่อนนำไปใช้สอนจริงทุกครั้ง

ด้านการประเมินผล ระบุถึงวิธีการที่ใช้ประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละครั้งหรือคาบนั้น ควรเลือกใช้หลายๆ วิธี ทั้งที่ไม่เป็นทางการ (Informal) เช่น การสังเกต การถามคำถาม และวิธีทางการ (Formal) เช่น การทดสอบย่อย ทั้งนี้ต้องเตรียมเครื่องมือในการประเมินผลไว้ให้พร้อม สามารถนำมาใช้ในการสอนครั้งนี้ได้ทันที

ในช่องทางเหตุ จะระบุข้อสังเกตหรือจุดที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติม โดยเฉพาะเมื่อนำเอกสารการวางแผนและการเตรียมการสอนครั้งนั้นไปใช้สอนจริง ผู้สอนอาจพบปัญหาให้แนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้สอนจะบันทึกลงในช่องทางเหตุ

การวางแผนเตรียมการสอน เป็นการคิดไตร่ตรอง กลั่นกรอง พิจารณา กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งในการนำไปใช้สอนจริงควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จะทำให้การวางแผนและเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพในการใช้จริงต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้ว สรุปว่า การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะถ้าหากครูผู้สอนมีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกส่วน ก็จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตร ทำความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำแผนการเรียนรู้

5. แบบฝึกเสริมทักษะ

ความหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ

ราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 483) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกหัด หรือชุดการสอนที่เป็นแบบฝึกที่ใช้เป็นตัวอย่าง ปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนฝึกตอบ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) แบบฝึก หรือ แบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่ง สำหรับให้นักเรียนฝึก ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัด อยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

สรวาดิ เฟ็งศรีโคตร (2538 : 28) ได้อธิบายถึงแบบฝึกไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมหรือ ประสบการณ์ที่ครูจัดขึ้นให้นักเรียนได้ฝึกกระทำเพื่อทบทวนทักษะ ฝึกฝนเนื้อหาความรู้ ต่าง ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วให้เกิดเป็นความจำ จนสามารถปฏิบัติได้ด้วยความชำนาญ และ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (อ้างถึงใน รัตนา ดิศาลา, 2544 : 5) ได้สรุปว่า แบบฝึกเป็น การจัดประสบการณ์ที่เน้นการฝึกหัด เพื่อให้เกิดความจำจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้โดย อัตโนมัตi ขั้นตอนในการสอนมักจะเริ่มต้นด้วยการบอก หรือทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียน ทำตาม และฝึกหัดเรื่อยไปจนกระทั่งจำ และทำได้โดยอัตโนมัติ

รัตนา ดิศาลา (2544 : 6) ได้สรุปความหมายของแบบฝึกไว้ว่า หมายถึง สื่อสิ่งเร้า หรือกิจกรรม ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้แก่ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อทบทวนเนื้อหา ความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนไปแล้ว จนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ ถูกต้อง แม่นยำ และ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน

สุนนา คามดิษฐ์ (2545 : 20) ได้สรุปว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อหรือสิ่งเร้าทางการ เรียนรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้แก่ นักเรียน มีลักษณะที่เป็นแบบฝึกปฏิบัติที่มีกิจกรรมให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียน

เสาวนีย์ แซ่ภู (2547 : 35) สรุปว่า แบบฝึกเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะเพิ่มเติม จากเนื้อหา โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อหรือกิจกรรมที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้ฝึกทักษะและทบทวนความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วให้นักเรียน โดยเน้นการฝึกหัดซ้ำ ๆ เรื่อยไปจนกระทั่งเกิดความจำ และและทำได้โดยอัตโนมัติ

ทฤษฎีและหลักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวกับแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึกที่มีคุณภาพต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เพราะการเรียนการสอนจะได้ผลดี ควรใช้แบบฝึกที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ใช้แนวคิด ทฤษฎี และจิตวิทยาการเรียนรู้อเป็นพื้นฐานในการสร้างแบบฝึกที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่สำคัญ ดังนี้

ทฤษฎีการเสริมแรง (reinforcement theory) ของ Skinner (อ้างถึงใน เอมอร์ เทียมน้อย, 2524 : 5) อธิบายไว้ว่า การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง อัตราความเข้มแข็งของการตอบสนองจะมีโอกาสสูงขึ้น ดังนั้น กระบวนการเรียนทั้งหมดควรแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ และในแต่ละขั้นตอนย่อย ๆ นั้น ควรจะมีการเสริมแรงให้สอดคล้องกับความสำเร้งของนักเรียนแต่ละขั้น และต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของนักเรียน การทราบผลการกระทำในทันที การได้รับความสำเร้งและการเรียนรู้ที่ละขั้นตอนด้วยตนเอง

ทฤษฎีการเชื่อมโยง (connection theory) ของ Thorndike (อ้างถึงใน รัตนา ศิศาธา , 2544 : 6) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกฎในการเรียนรู้ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) กฎนี้อธิบายถึงสภาพความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ถ้าร่างกายเกิดความพร้อมแล้วได้กระทำย่อมเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าไม่พร้อมที่จะทำแล้วถูกบังคับให้กระทำ จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) กฎนี้อธิบายถึงความมั่นคงในการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร

3. กฎแห่งผลที่พอใจ (law of effect) กฎนี้อธิบายถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วว่า ถ้าได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป ถ้าได้รับผลที่ไม่น่าพอใจย่อมไม่อยากจะเรียนรู้หรือเกิดความเบื่อหน่าย

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2543 : 52 – 62) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ในแบบฝึก พอสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัดซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่อง และสามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานจะทำได้ไม่ดี สังคมศึกษาเป็นวิชาทักษะ ผู้เรียนจะมีทักษะการเรียนรู้ได้ดีต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ความถนัด ความสามารถและความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ เนื้อหาไม่ยากและง่ายจนเกินไป

3. การจูงใจโดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและการกระตุ้นให้ติดตามทำแบบฝึกต่อไป

4. การนำสิ่งที่มีความหมายให้เรียน การเรียนรู้โดยให้นักเรียน ได้ฝึกฝนจากสิ่งที่ได้ เรียนรู้และได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกจากสิ่งที่ใกล้ตัวและตระหนักว่าสิ่งที่เรียน มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

พรณี ชูทัย (2545 : 93) ได้สรุปแนวความคิดของนักจิตวิทยาทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกว่าควรประกอบด้วย

1. แนวคิดในเรื่องกฎแห่งผลของ Thorndike แบบฝึกที่สร้างขึ้นตามหลักจิตวิทยาข้อนี้ ต้องให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดนั้นได้พอสมควร และควรมีคำเฉลยให้นักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้ หลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว

2. แนวคิดในเรื่องการฝึกหัดของ Watson การสร้างแบบฝึกตามหลักจิตวิทยาข้อนี้ ควรเน้นให้มีการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้จำได้นาน แล้วสามารถเขียนได้ถูกต้องเพราะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องฝึกหัดอยู่เสมอ

3. แนวคิดในการเสริมแรงของ Thorndike ในการสอนฝึกทักษะนั้น ครูควรให้การเสริมแรง โดยการให้กำลังใจอย่างดีกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ

นอกจากนี้แรงจูงใจก็นับเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวอยากรู้อยากเรียน แบบฝึกที่น่าสนใจจะเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนอยากฝึกและเกิดการเรียนรู้ในที่สุด

จากทฤษฎีหลักจิตวิทยาทางการศึกษาที่กล่าวมา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน คือ สร้างแบบฝึกจากเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก ใช้คำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีเฉลยคำตอบ เพื่อให้นักเรียนทราบผลทันทีหลังจากทำแบบฝึกหัดเสร็จ

เพื่อเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนมีกำลังใจ และมีความพยายามที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมาย ที่ผู้สอนตั้งไว้

หลักการสร้างชุดฝึก หรือแบบฝึก

การสร้างชุดฝึกหรือแบบฝึกสำหรับวิชาต่าง ๆ ย่อมไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับระดับชั้น และเนื้อหา นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีมีหลักการสร้าง ดังนี้

สุภิตรา ฤทธิบุตร (2535 : 123) ได้สรุปไว้ว่า การจัดทำแบบฝึกนั้น เป็นการประเมินผลความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนมีต่อการเรียนการสอนที่ผ่านมาแล้ว การจัดทำแบบฝึกต้องครอบคลุมเนื้อหาที่ครูต้องการให้นักเรียนรู้ รวมทั้งยังศึกษาได้ด้วยว่าครูผู้สอน สอนได้ ครอบคลุมเนื้อหาทุกจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งการทำแบบฝึกสามารถช่วยให้ครูผู้สอน รู้จักนักเรียนของตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้นสรุปได้ ดังนี้

1. สร้างเพื่อวัดความรู้
2. สร้างเพื่อวัดความจำ
3. สร้างเพื่อวัดความเข้าใจ
4. สร้างเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
5. สร้างเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์
6. สร้างเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง
7. สร้างเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
8. สร้างเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ประพันธ์ จำเริญ (2536 : 15) ได้ให้แนวทางในการดำเนินการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย และวางแผนในการดำเนินการสร้างแบบฝึก
2. วิเคราะห์ทักษะและเนื้อหาวิชาที่ต้องการสร้างแบบฝึก เป็นทักษะย่อย ๆ และเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามทักษะและเนื้อหาย่อย ๆ นั้น
3. เขียนแบบฝึกหัดตามเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาการพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน
4. กำหนดรูปแบบของแบบฝึก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 490) ได้กล่าวถึงการสร้างชุดฝึกหรือแบบฝึกมีวิธีการพอสรุปได้ดังนี้

1. ควรมีคำชี้แจงการใช้ ที่มีกำหนดทิศทางไว้เด่นชัด เช่น เมื่อให้ผู้เรียนอ่านข้อความใดข้อความหนึ่งแล้ว ก็เขียนว่า

“โปรดอ่านเรื่อง....หน้า....” หรือ “โปรดพลิกไปหน้า.....เรื่อง”

2. ควรมีตารางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนวางแผนได้เอง ซึ่งเรียกว่า “ใบเนาะทาง” หรือ “Guidesheet”

3. ไม่ว่าจะเป็บบแบบแผ่น หรือเป็นเล่มควรมี “แผนการสอน” โดยสังเขปไว้ด้วย โดยเฉพาะมโนคติ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียน สื่อการสอน และประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบทิศทางเป้าหมาย และบทบาทของตนเอง

4. ในกรณีที่มีกิจกรรมให้นักเรียนตอบ เต็มคำ เขียนภาพ ฯลฯ ก็ต้องเตรียมเนื้อหาในแบบฝึกให้ตรงกัน โดยใช้หมายเลข และรหัสไว้เด่นชัดพอที่ผู้เรียนจะตอบได้ตรงตามที่ครูกำหนดไว้ และควรมี “บัตรเฉลย” ไว้ให้แต่ไม่เด่นชัดจนเกินไปเพื่อป้องกันการดูเฉลยก่อนทำกิจกรรม การมีเฉลยไว้จะช่วยแบ่งเบาภาระของครูเพราะนักเรียนช่วยกันตรวจสอบ และส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคลได้ด้วย “บัตรเฉลย” อาจอยู่ในแบบฝึกปฏิบัติ หรือแยกต่างหาก

5. ควรออกแบบให้สะดวกตา น่าอ่าน ใช้ภาษาที่เป็นกันเอง และมีการ์ตูนประกอบเนื้อหาให้น่าสนใจ

6. เนื้อหาในชุดฝึกปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับหัวเรื่องต่าง ๆ ควรให้ตรงกับเนื้อหาหรือประสบการณ์อื่นใดที่ครูกำหนด

รูปทอง ปราบพาล (2525 : 91) กล่าวว่า "แบบฝึกควรมีหลายแบบ เช่น ใช้เกม ใช้เพลง ใช้ แผ่นภาพ ใช้การ์ตูนประกอบ การสร้างแบบฝึกควรมุ่งถึงเนื้อหา ความยากง่าย และระดับความ สนใจของเด็ก"

รัชนี้ ศรีไพรวรรณ (2529 : 140) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนไว้ดังนี้

1. แบบฝึกต้องให้สอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นการเรียนรู้เพราะเด็กแรกเรียนยังมีประสบการณ์น้อย

2. แบบฝึกจะต้องอาศัยรูปแบบ สีสวย ชูใจเด็ก และเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจทำ

3. แบบฝึกจะต้องมีจุดมุ่งหมายว่าจะมุ่งฝึกทักษะในด้านใดแล้วจึงจัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้ ครูต้องทำไว้ล่วงหน้าเสมอ

4. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถไม่เหมือนกัน

5. แบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ

6. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูควรตรวจพิจารณาให้ถี่ถ้วน อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้

7. การทำแบบฝึกแต่ละครั้งต้องให้เหมาะสมกับเวลา และความสนใจของเด็ก

8. แบบฝึกต้องมีหลายแบบ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และส่งเสริมให้เกิดความคิด

9. กระดาษที่ให้เด็กทำแบบฝึกหัดต้องเหนียว และทนทานพอสมควร

10. แบบฝึกไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้เขียน หากเป็น “กระดาษคำตอบ” ก็ไม่มีอะไรสลับซับซ้อน และอาจไม่ต้องมีแผนการสอนไว้ถ้าผู้เรียนยังอยู่ระดับต่ำเกินไป เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 4 เป็นต้น

ประนอม สุรัสวดี (2541 : 112) ได้อธิบายถึงหลักการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็กประถมไว้ ดังนี้

1. เป็นงานที่นักเรียน ได้ฝึกตามเนื้อหาที่ต้องการ และเด็กสนุกที่จะทำ
2. มีสิ่งจูงใจเสริมให้เด็กอยากทำงาน และสามารถประเมินผลตามที่ตั้งไว้
3. น่าสนใจ ตื่นเต้น สนุกสนาน ผสมกับเด็กได้เรียนรู้โดยการอ่าน และการเขียน ทำให้ การเรียนหลักภาษาหรือไวยากรณ์ง่ายขึ้น
4. ง่าย มีประสิทธิภาพกับได้ผลทำให้จำได้ดี
5. เร่งการเรียนรู้ และย่นเวลาการเรียนรู้เร็วขึ้น

สรุปได้ว่า หลักในการสร้างแบบฝึกสิ่ง que ควรคำนึงถึง คือ สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา การเรียนรู้ จิตวิทยาการพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน เนื้อหาครอบคลุมสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ สามารถวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ มีรูปแบบสวยงาม และเร้าใจ ให้ผู้เรียนเกิดการอยากทำอยากฝึก

ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 145 – 146) กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะไว้ดังนี้ คือ

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุก ๆ ระดับชั้น
2. วิเคราะห์เนื้อหา หรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบ และแบบฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนการให้แบบฝึก เช่นจะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดจะประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัย ข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2
5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบขนาดของบัตร พิจารณาความเหมาะสม
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบ หรือแนวทางในการตอบแต่ละ เรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้ อาจทำเพิ่มเติม เมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบ หรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า
8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป จากข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างแบบฝึกดังกล่าวแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าแบบฝึกสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนของเด็ก และช่วยให้เด็กมีทักษะทางภาษาได้ดีขึ้น

ลักษณะและรูปแบบของแบบฝึก

การจัดทำแบบฝึกเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น ต้องอาศัยลักษณะและรูปของแบบฝึกที่มีหลายรูปแบบ ซึ่งแบบฝึกนั้นจะต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับทักษะที่จะฝึกด้วย แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของแบบฝึกที่ดี ดังนี้

พฐู ทั้งแดง (2534 : 17) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกสรุปได้ว่า

1. การสร้างแบบฝึกจะต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมกับนักเรียน วัย และความสามารถ

2. คำนึงถึงหลักจิตวิทยาเกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว

3. ส่งเสริมความคิด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชั้นรัชช มหาโพธิ์ (2535 : 20) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีประกอบด้วย

1. เนื้อหาตรงกับจุดประสงค์

2. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน

3. มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี

4. มีที่ว่างเหมาะสมสำหรับฝึกเขียน

5. ใช้เวลาที่เหมาะสม

6. ทำทายความสามารถของผู้เรียน และสามารถฝึกด้วยตัวเองได้

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 55 - 56) ได้เสนอลักษณะของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ประเภทเลือกตอบ

2. เลือกระบายสีคำพวกเดียวกัน

3. เลือกคำที่มีความหมายตรงกับข้อความ

4. เลือกตัวพยัญชนะใส่ในกลุ่มคำ

5. เลือกคำที่สะกดการันต์ได้ถูกต้อง

6. เลือกคำพวกเดียวกัน

7. จี๊ดเส้นได้คำพวกเดียวกัน

8. ประเภทเติมคำ

9. เติมพยัญชนะในคำที่กำหนดให้

10. เติมส่วนประกอบของคำให้เป็นคำที่มีความหมาย

11. เติมคำให้มีความหมายตรงกับภาพ

12. เติมอักษรในช่องว่างให้เป็นคำ ซึ่งตรงกับคำอ่านที่กำหนดให้

13. ประเภทจับคู่

14. จับคู่พยางค์ของคำที่อ่านตรงกัน

15. จับคู่คำกับข้อความที่มีความหมายตรงกัน

16. จับคู่คำพวกเดียวกัน

17. ประเภทสร้างคำ

18. สร้างคำจากภาพ

19. สร้างคำจากภาพ และความหมายที่กำหนดให้

20. สร้างคำโดยเรียงตัวอักษรที่กำหนดให้
21. สร้างคำโดยกำหนดส่วนประกอบของคำบางส่วนให้
22. นำคำมาผสมให้เกิดคำใหม่
23. สร้างคำจากตัวอักษรที่สลับที่กันอยู่
24. ประเภทสร้างประโยค
25. สร้างประโยคจากคำที่กำหนดให้
26. เลือกคำเติมลงในประโยคให้ได้ใจความ
27. สร้างประโยคจากภาพที่กำหนดให้
28. ประเภทของคำ
29. เขียนคำอ่านจากคำที่กำหนดให้
30. เขียนคำจากคำที่อ่านและความหมายที่กำหนดให้
31. แก้อำที่เขียนสะกดผิด
32. ประเภทแยกส่วนประกอบของคำ
33. ประเภทหาความหมายของคำ

มนทิรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99 - 100) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่จะทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ ได้ดีต้องมียุทธวิธีประกอบ ต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกกระทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
3. เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึก

รัชณี ศรีไพวรรณ (2529 : 189) กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกสรุปได้ดังนี้

1. ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก
2. จัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก
4. แบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจ
5. ต้องมีความถูกต้อง อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
6. ใช้เวลาให้เหมาะสมกับวัย
7. ควรทำแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้กว้างขวาง
8. กระจายให้เด็กทำแบบฝึกหัดต้องเหนียว และทนทานพอสมควร

วิท พิพัฒน์มงคล (2544 : 45-50) ได้กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เนื้อหาที่จะนำมาต้องเป็นเนื้อหาที่มีอยู่ในบทเรียน หรือสอดคล้องสัมพันธ์กับแบบเรียนทั้งที่เป็นคำ ประโยค ข้อความ และเนื้อเรื่อง และมีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรกำหนด
2. มีหลายแบบหลายลักษณะเพื่อไม่ให้เบื่อ และเป็นการทำท่าย
3. ต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำ 3 ประการ คือ
 - 3.1 รู้คำเพิ่มขึ้น
 - 3.2 เข้าใจความหมายของคำดีขึ้น
 - 3.3 มีความสามารถในการใช้คำสูงขึ้นตามลำดับชั้นของนักเรียน
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด โดยอาศัยความรู้ และความเข้าใจเพิ่มเป็นพื้นฐาน

5. ต้องไม่มีลักษณะอย่างข้อสอบทั่ว ๆ ไปที่มุ่งวัดความรู้ความเข้าใจอย่างเดียว แต่ต้องมีลักษณะที่จะต้องเร้าความสนใจ ชั่วๆ ชูใจให้นักเรียนได้คิด ได้พิจารณา และได้ศึกษาค้นคว้าจนเกิดความรู้ ความเข้าใจทักษะ และความสามารถในการใช้คำสูงขึ้นด้วย

บึงอร แก่นจันทร์ (2544 : 86) กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับวัย ความสามารถ เวลา ความสนใจและสภาพปัญหาของผู้เรียน ลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรมี ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ๆ
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อเสนอแนะในการใช้
7. มีให้เลือกตอบทั้งแบบจำกัดและแบบเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ต้องการให้ผู้ทำศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบและให้มีความหมายแก่ผู้ฝึกทำด้วย
9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลุกความสนใจและใช้หลักจิตวิทยา

บุญเกื้อ ควรหาเวช (อ้างถึงใน ประวิณา เอ็นดู, 2547 : 52) กล่าวว่าลักษณะของแบบฝึกที่ดีมีดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่ ซึ่งแตกต่างจากบทเรียนที่สอนในชั้นเรียนปกติ
2. ทำให้นักเรียนสนใจที่จะฝึกฝน และไม่เบื่อหน่ายการเรียน
3. ได้ศึกษาการฝึกสะกดคำ ศึกษาความหมายของคำ
4. ได้ฝึกสะกดคำอ่าน และได้ฝึกการนำคำไปใช้ในการแต่งประโยคให้สมบูรณ์

วิชัย เพ็ชรเรือง (อ้างถึงใน นิลวรรณ อัคติ, 2547 : 56) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ว่า

1. แบบฝึกแต่ละแบบฝึกควรใช้จิตวิทยาเข้าช่วย เช่น มีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น และกระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่อยากจะกระทำกิจกรรมนั้น ๆ และเมื่อจบการฝึกแต่ละครั้งควรมีการเสริมแรงให้เด็กทุกครั้ง เพื่อให้เด็กจะได้อยากทำในกิจกรรมต่อ ๆ ไปเมื่อตนเองประสบผลสำเร็จ

2. การสร้างแบบฝึกแต่ละครั้ง ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย เพื่อเด็กจะได้รู้สึกภูมิใจที่เป็นเจ้าของกิจกรรม และเต็มใจที่จะกระทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

3. จำนวนภาษาไม่ควรใช้คำยากเกินไป เพราะเด็กจะเกิดความอึดอวย และไม่ง่ายจนเด็กเกิดความเบื่อหน่าย

4. แบบฝึกควรฝึกในสิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับตัวเด็ก มีความหมายต่อผู้ฝึก เพื่อเด็กจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเด็กจะสามารถปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของเด็กได้ง่าย

5. คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจยาก ทั้งนี้เพื่อนักเรียนจะได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้ตามต้องการ

ริเวอร์ (River, 1968 : 97 – 100 อ้างถึงใน นิลวรรณ อัคติ, 2548 : 61) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่ฝึกเรื่องอื่น ๆ
2. แต่ละแบบฝึกควรฝึกแบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ
5. ประโยค และคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พู่กันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จัก

ดีแล้ว

สรุปได้ว่าลักษณะ และรูปแบบของแบบฝึกที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับวัย เวลา ความสามารถ ความสนใจ และสภาพปัญหาของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียนให้มากที่สุด

หลักการในการฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 167) ได้กล่าวถึงหลักในการฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจเสียก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมาย อาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้การแนะนำที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ จะทำให้เสียเวลาเป็นอย่างมากในการแก้ไขช่วงเวลากการฝึกสั้น ๆ บ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วเป็นอย่างดีจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการฝึกช่วงยาว ๆ ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่ายไม่สนใจ กิจกรรมการฝึกควรจะหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกม ปัญหา หรือกิจกรรมอย่างอื่น ๆ บ้าง
3. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมาย จะเกิดประโยชน์มากถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่า และความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก
4. การฝึกควมสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

พรณี ชูทัย (2545 : 39) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงหลักในการสร้าง และหลักในการฝึกแล้ว จะต้องอาศัยหลักสำคัญทางทฤษฎีการเรียนรู้ประกอบด้วย ดังนี้

1. ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้า และการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำ
3. กฎแห่งผล คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนด้วยการเฉลยคำตอบ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน

4. การจูงใจ คือ การจัดแบบฝึกหัดเรียงลำดับ จากแบบฝึกง่าย และสั้น ไปสู่เรื่องที่ยากและยาวขึ้น ควรมีภาพประกอบ และมีหลายรส หลายรูปแบบ

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

ในการฝึกทักษะจำเป็นต้องอาศัยแบบฝึก เพื่อทบทวนความเข้าใจในเรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้แบบฝึกหัดที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียนให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหลังจากที่เรียนจบบทนั้น ๆ แล้ว แต่เนื่องจากหนังสือบางเล่มไม่มีแบบฝึกหรือมีก็แต่เพียงเล็กน้อย ครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างหรือจัดทำแบบฝึกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สอนไป เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดทักษะและเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยอาศัยเนื้อหาในแบบเรียนเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าแบบฝึกมีความสัมพันธ์กับหนังสือแบบเรียนโดยตรง และเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่มมีพื้นฐานความรู้ความสนใจที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนควรคำนึงถึง วิธีสอน การเตรียมบทเรียน และการเลือกแบบฝึกประกอบ นอกเหนือจากที่มีในบทเรียน

สนอง คำศรี (2532 : 24) กล่าวว่าแบบฝึกหัดเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ดังนั้นแบบฝึกจึงมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความพอใจในการเรียนให้กับนักเรียน

จันทร์ชัย มหาโพธิ์ (2535 : 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกสะกดคำไว้ว่าช่วยในการฝึก หรือเสริมทักษะทางภาษา และการใช้ภาษาของผู้เรียน สามารถนำมาฝึกซ้ำ ทบทวนบทเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเองได้ ทำให้จำเนื้อหาได้คงทนมีเจตคติที่ดีต่อทักษะภาษาไทยทำให้ผู้เรียนรู้คำศัพท์ ความหมายของศัพท์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาการอ่าน การเขียนเป็นรายบุคคล และกลุ่มได้ดี สามารถนำมาทดสอบความรู้ วัดผลการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ถูกต้อง ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และลดภาระได้มาก

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2525 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า วิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่งคือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาคีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 53) กล่าวว่าแบบฝึกมีประโยชน์ต่อการเรียนของเด็ก
ดังนี้

1. แบบฝึกเป็นอุปกรณ์ช่วยภาระของครู
2. แบบฝึกช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น
3. แบบฝึกช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ
ในทางจิตใจมาก
4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจาก
เรียนบทเรียนแล้ว
5. แบบฝึกช่วยให้เด็กสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
6. แบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
7. แบบฝึกช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในบทเรียน
8. แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
9. แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

Petty (อ้างถึงใน สราวดี เฟ็งศรีโคตร, 2539 : 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก
ไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่
ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นเป็นระบบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ฝึกทักษะการใช้ภาษา
ได้ดี แต่ต้องอาศัยความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถในด้าน
ภาษาต่างกัน การเลือกแบบฝึกให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กจะมีผลทางด้านจิตใจกับ
เด็ก
4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน โดยกระทำ ดังนี้
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้เรื่องนั้น ๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกที่ทำเป็นเล่ม สามารถเก็บไว้เพื่อทบทวนด้วยตนเองได้

7. การทำแบบฝึกช่วยให้ครูเห็นปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน ซึ่งจะได้แก้ไขปัญหานั้นได้ทันที่ต่อไป

8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ และผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำรา ทำให้มีโอกาสฝึกได้มากขึ้น

10. แบบฝึกจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะแบบฝึกที่เป็นเล่มต้นทุนจะถูกกว่าพิมพ์ลงกระดาษ

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แบบฝึกนั้นมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะเป็นอย่างมาก แต่การที่จะให้ได้ผลนั้น ทั้งครูและนักเรียนจะต้องรู้บทบาทของตนเองดังนี้

1. ครูผู้สอนอาจมีบทบาทสำคัญในการฝึกทักษะการอ่าน ครูจะเป็นผู้นำทาง และช่วยเป็นตัวแบบในการใช้ทักษะการอ่าน ตลอดจนการกระตุ้น และจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มพูนทักษะการอ่าน และสุดท้ายเป็นผู้ตรวจสอบ และประเมินผลว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการฝึกทักษะไปมากน้อยเพียงใด ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีจุดประสงค์ที่แน่ชัดในการฝึกทักษะ

2. ครูมีความรู้ และความเข้าใจธรรมชาติ และกระบวนการของการนำแบบฝึกมาฝึกให้แก่นักเรียน

3. มีความเข้าใจ และมั่นใจในเทคนิคที่จะจัดกิจกรรมการฝึกทักษะ

4. นักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่จะฝึกทักษะโดยตรง มีหน้าที่ และความรับผิดชอบที่สำคัญได้แก่ จะต้องรู้ว่าตัวเองมีความสามารถ ความสนใจ และมีปัญหาอย่างไร และจะเลือกใช้กลวิธีอะไรที่จะช่วยให้ตนเองมีความเข้าใจในแบบฝึกมากยิ่งขึ้น เช่น การสอนตัวเอง การตั้งคำถาม และตอบคำถาม เพื่อให้จดจำได้นาน

5. นักเรียนจะต้องรู้จักการควบคุมตัวเอง เช่น เมื่อรู้ว่าประสบปัญหาการอ่าน เช่น อ่านข้อความไม่เข้าใจ จับใจความไม่ได้ จะทำอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องประเมินผลตัวเองได้ว่าอ่านได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ เป็นต้น

6. บริบทของโรงเรียนบ้านโนนสูงคอนทลี่

6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

6.1.1 ที่ตั้ง

โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนทลี่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวแก้ว
อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

6.1.2 เขตบริการของโรงเรียน

- 1) บ้านคอนทลี่ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม
- 2) บ้านโนนสูง หมู่ที่ 10 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม
- 3) บ้านโนนลำเตา หมู่ที่ 13 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม
- 4) บ้านคอนกลาง หมู่ที่ 15 ตำบลหนองบัวแก้ว อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

6.1.3 ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนทลี่ เป็นสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา
ขั้น พื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่เขตบริการ โรงเรียนจำนวน 4 หมู่บ้าน สภาพชุมชนเป็นชุมชน
ชนบท ดำรงชีพด้วยการเกษตรกรรมเป็นหลัก คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และโดย
ภาพรวมแล้วจัดว่าเป็นชุมชนที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถเป็น
แบบอย่างชุมชนอื่นได้

ในด้านปริมาณ จากการสำรวจสำมะโนประชากรในวัยเรียน พบว่า จำนวน
นักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ประชากรวัยเจริญพันธุ์มีจำนวน
มาก และในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่าย
ที่เกี่ยวข้อง และในปีการศึกษา 2545 ได้ดำเนินการวิเคราะห์สถานภาพของโรงเรียนเพื่อจัดทำ
แผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ศึกษาถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสในการพัฒนา
ข้อจำกัดในการพัฒนา นำไปกำหนดกรอบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาซึ่งถือ
ว่าเป็นกลยุทธ์การพัฒนาในแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) เพิ่มขีดความสามารถในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- 2) พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานตามแนวทาง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ.2542

- 3) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา
- 4) ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพวัสดุ อุปกรณ์ ทางการศึกษา โดยปรับปรุงกระบวนการใช้เทคโนโลยี และแสวงหาวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น
- 5) พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน

6.1.4 วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลัก ได้ให้ความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนไว้ดังนี้

“ภายในปี 2550 โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลัก จะพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการจัดการศึกษา พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมุ่งเน้นที่จะระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้นโยบายการบริหารจัดการ โรงเรียนที่คำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ”

6.1.5 ภารกิจ

โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลัก มีปริมาณงานเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา จำนวนครู 9 คน นักการ 1 คน นักเรียน 198 คน และมีหมู่บ้านในเขตบริการ โรงเรียนจำนวน 4 หมู่บ้าน ดังนั้น ภารกิจติดต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีดังต่อไปนี้

- 1) จัดบริการการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545
- 2) จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ.2549 ในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2
- 3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
- 4) บริหารจัดการโรงเรียนโดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

6.1.6 เป้าหมาย

โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลัก มีเจตนารมณ์ที่มุ่งมั่นจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จึงได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ.2549 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2) ผู้เรียนมีทักษะทางคณิตศาสตร์ ในด้านการบวก ลบ คูณ หาร เพื่อประโยชน์ในการศึกษาต่อ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3) ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 4) ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต ได้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5) ผู้เรียนมีสุขนิสัย และบุคลิกภาพที่ดี เหมาะสมกับวัย
- 6) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถด้านทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ และดนตรี ตามศักยภาพของตนเอง
- 7) ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพ ตามศักยภาพ
- 8) ผู้เรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมกับวัย
- 9) ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 10) ผู้เรียนมีทักษะชีวิตที่ดีเพียงพอต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และสงบสุข

6.1.7 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนบ้านโนนสูงคอนหลัก ได้ดำเนินงานภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข จึงได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ.2549 ไว้ ดังนี้

- 1) มีความรู้รักสามัคคีในหมู่คณะ
- 2) ซึ้นชม และพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 3) ภูมิใจในความเป็นไทย
- 4) มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และผู้อื่น
- 5) มีความเมตตากรุณา
- 6) มีความกตัญญู กตเวที
- 7) มีความประหยัคคอดออม
- 8) มีความรับผิดชอบ
- 9) ขยันหมั่นเพียร
- 10) มีสัมมาคารวะ
- 11) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- 12) มีระเบียบวินัยและสมรรถภาพทางกาย

สรุป การศึกษาบริบทของ โรงเรียนบ้าน โนนสูงดอนหลี่ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลทั่วไปสภาพปัญหา วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็น โรงเรียนที่มีคุณภาพ โดยผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนนี้ ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหลาย ๆ ด้าน และพบว่าปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุง และพัฒนาอยู่เสมอก็คือ ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในทุกระดับชั้นซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี องค์ความรู้ ฯลฯ ผู้วิจัยก็จะ ได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สงศรี สาริบุตร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ระหว่างการสอน โดยใช้เกมกับการสอนตามปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้คำศัพท์วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนจากการสอน โดยใช้เกมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งจิตต์ อิงวิริยะ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกำแพงเพชร อำเภอรัทภูมิ จังหวัดสงขลา กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียน คือ 91.27 / 65.33 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนหลังการใช้บทเรียนแล้วสูงกว่าก่อนการใช้บทเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการอ่านของนักเรียนกลุ่มที่ใช้บทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าความสามารถในการอ่านของนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้บทเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีรชาติ ชัยเนตร (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างบทเรียนเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานพื้นบ้านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.68 / 79.31 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษก่อน และหลังการใช้บทเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พุทธรัตน์ ทะสา (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างบทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.11 / 73.93 นักเรียนที่เรียนโดยบทเรียนเสริมทักษะการอ่านมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนโดยเสริมบทเรียนเสริมทักษะการอ่านมีประสิทธิภาพผล ด้านการอ่านเท่ากับ .68 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 68.00 นักเรียนที่เรียนตามปกติมีประสิทธิภาพด้านการอ่านเท่ากับ .47 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.00 และนักเรียนที่เรียน โดยบทเรียนเสริมทักษะการอ่านมีความคงทนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กัญญา ทิพย์ลาย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกการเขียนสรุปความจากร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการเขียนสรุปความจากร้อยแก้วที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.07/80.56 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสรุปความหลังใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วงเดือน มีทรัพย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการสอนและแบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบทักษะสัมพันธ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ครึ่งหนึ่ง

ยังจำได้ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยแบบทักษะสัมพันธ์ เรื่อง ครั้งหนึ่งยังจำได้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.09/85.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แบบฝึกทักษะมีคุณภาพดีมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7456 คิดเป็นร้อยละ 74.56 นักเรียนที่เรียนโดยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก

ประวีณา เอ็นดู (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแผนพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านน้อย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการเรียนรู้เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ 86.11/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

นิลวรรณ อัคริ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การผันวรรณยุกต์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าแผนและแบบฝึกทักษะการผันวรรณยุกต์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 87.85/80.91 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ มีค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.67 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 67 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลอเรนซ์และเฮเคน (Lowrence and Hayden. 1960 : 62-77) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนก่อนทำแบบฝึกและสามารถทำข้อสอบหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 98.8

ชเวนดินเกอร์ (Schwendinger. 1977 : 51) ได้ศึกษาผลการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกหัดที่มีรูปภาพเหมือนของจริงแบบเขียนตามคำบอก และแบบทดสอบการเขียนสะกดคำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีรูปภาพมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้รูปภาพเหมือนของจริง

ลอเรย์ (Lawrey, 1978 : 817-A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 ถึง ระดับ 3 จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะมีคะแนนทดสอบหลังการทำแบบฝึกมากกว่าคะแนนการทดสอบก่อนการทำแบบฝึก

วูด (Wood, 1987 : 2977 – A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟัง การอ่าน และการออกเสียง อ่านในใจ อัตราการอ่านออกเสียง และอัตราการอ่านในใจของภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ของนักเรียนชั้นปีที่ 2 , 4 และ 6 ทำการศึกษานักเรียน 54 คน โดยนักเรียนที่เลือกมาศึกษาจะต้องสามารถอ่านทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาสเปน ได้ นักเรียนชั้นปีที่ 2 , 4 มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษดีกว่าการอ่านออกเสียง ส่วนภาษาสเปน นักเรียนชั้นปีที่ 2 , 4 มีความเข้าใจในการอ่านออกเสียงมากที่สุด รองลงมาคือการอ่านในใจ และการฟังนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเข้าใจมากที่สุด รองลงมาคือการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ ส่วนอัตราการอ่านพบว่า ทั้ง 3 ชั้น มีอัตราการอ่านในใจดีกว่าการอ่านออกเสียง

แมคพิค (Mcpeake, 1979 : 1799-A) ได้ศึกษาผลการเรียนจากแบบฝึกอย่างเป็นระบบตั้งแต่เริ่มศึกษาจนถึงความสามารถในการอ่าน และเพศที่มีต่อความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทุกกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ในการสะกดคำสูงขึ้น ยกเว้นนักเรียนชายที่มีความบกพร่องในการอ่าน และพบว่าแบบฝึกช่วยปรับปรุงความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนทุกคน แต่เวลา 12 สัปดาห์ไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการถ่ายทอดการเรียนรู้ในการสะกดคำไปสู่คำใหม่ที่ยังไม่ได้ศึกษา และคะแนนของนักเรียนหญิงสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การอ่านยังมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการสะกดคำ

วอล์คเกอร์ และคนอื่น ๆ (Walker and others, 1983 : 72) ได้ทำการทดลองโปรแกรมการสอนภาษาเช่นเดียวกันกับ Traeger Park Language Program กับเด็กพื้นเมืองประเทศออสเตรเลียที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผลการทดลองเป็นที่น่าพอใจ เด็กได้เรียนรู้ภาษาได้รวดเร็วและมีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1996 : 352 A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จำนวน 48 คาบ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 ให้นักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกเอง และครูสอนคำศัพท์เพิ่มเติมให้สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมงกลุ่มที่ 2 ให้นักเรียนอ่านเรื่องที่เลือกเองเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 เรียนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มที่ 1 ซึ่งอ่านเรื่องที่เลือกเอง และครูสอนคำศัพท์เพิ่มเติมให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงที่สุด

สรุป จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ 8 เรื่อง และต่างประเทศ 7 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเกินกว่าการสอนแบบปกติ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แบบฝึกเสริมทักษะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และแบบฝึกเสริมทักษะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เกือบทุกวิชาและทุกระดับชั้น จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ครูผู้สอนสามารถสร้างและพัฒนาขึ้นมาใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนเป็นอย่างดี สมควรนำมาเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึง มีความสนใจและเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยพัฒนาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของแบบฝึกเสริมทักษะเพื่อใช้ในการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY